

BACHELOROPPGAVE

Regnskapsføreren; en tilpasningsdyktig kameleon i et stadig skiftende miljø- men er den truet?

En beskrivelse av regnskapsførerens rolle og hvorledes den teknologiske utviklingen har ledet til en omstillingsprosess, samt åpnet muligheten for offshoring av regnskapsførerens oppgaver.

av
12 Leni Christine Sagafos

The CPA: a chameleon in a continuously changing environment, but is it endangered?

Bacheloroppgave i økonomi og administrasjon

KA692

Mai 2014

Avtale om elektronisk publisering i Høgskulen i Sogn og Fjordane sitt institusjonelle arkiv (Brage)

Jeg gir med dette Høgskulen i Sogn og Fjordane tillatelse til å publisere oppgaven *Regnskapsføreren; en tilpasningsdyktig kameleon i et stadig skiftende miljø- men er den truet?* i Brage hvis karakteren A eller B er oppnådd.

Jeg garanterer at jeg har opphav til oppgaven, sammen med eventuelle medforfattere. Opphavsrettslig beskyttet materiale er brukt med skriftlig tillatelse.

Jeg garanterer at oppgaven ikke inneholder materiale som kan stride mot gjeldende norsk rett.

Ved gruppeinnlevering må alle i gruppa samtykke i avtalen.

Fyll inn kandidatnummer og navn og sett kryss:

12, Leni Christine Sagafos

JA X NEI

Forord

Utflagging eller offshoring av økonomiske tjenester til utlandet har vært i økende vekst de siste årene, dette grunnet den sterke utviklingen av Nettskyen og regnskapsprogrammer som gir muligheter til å flytte oppgaver til utlandet. Gjennom denne utredningen ønsker jeg å finne ut om hvilke konsekvenser offshoring av økonomiske tjenester, som regnskap, gir for regnskapsføreren i norsk næringsliv. Jeg ønsker også å se nærmere på utfallet av en slik bedriftsstrategi, som offshoring, har for regnskapsføreren.

Takk til veileder, førsteamanuensis Sverre Høgheim, og en spesiell takk til personen som har gitt meg mye tyngde og kunnskap innen regnskapsfeltet, høyskolelektor Mona Kristin Nytnun. Takk for at du aldri ga opp.

Videre takker jeg mine respondenter og informanter; Posten Norge AS ved Marie Elisabeth Jore, NARF ved Sandra Riise og regnskapsbyråene som er intervjuet, hvorav ene er anonymt og det andre er Alpha Økonomitjenester AS ved Erik Nymoen.

ABSTRACT

The purpose of this study and document is to highlight the effect that offshoring of financially related tasks, such as accounting, may have on a role of a certified public accountant (CPA) in the Norwegian industry.

When a state owned company, such as Statoil, is offshoring its financial services and administration, such as accounting; resulting in a termination of more than 200 positions, it is highly alarming. The concern is especially related to the functions of the role of the CPA.

This study looks at the CPA in the Norwegian industry, and is focusing on the consequences of an offshoring-strategy of financial services that may appear for the CPA. The ability to provide offshoring-strategy of financial services is due to the development of technology in recent years.

Topic and area of study revolves around the CPA's role and tasks within the industry. Theoretically this study is focusing on the latter evolution in technology, such as «Cloud Computing», «the Cloud», online integrated financial-systems (ERP) and advanced computer solutions.

Since the study of object lacks of empirical evidence, due to little prior research and literature, a qualitative method is chosen. Interviews and document analysis are used to try and describe the situation to the best extent as possible. A comprehensive content and narrative approach in the analysis has showed itself as an adequate option for this study.

The results found in the study were of surprisingly significance. Analysis and further interpretation showed that there is a greater focus on the present and future effect of the fast-growing technology, than it is on offshoring.

The accountant's role seems to go from a production-oriented role to a blend of tasks including more analysis, control, assurance and advisory services. The sliding transformation of production-related tasks to a more advisory role is something that can be said to be partly due to offshoring.

However, the results show that offshoring may be a trend, this due to that the futuristic view of the technology will seemingly replace the function that offshoring is carrying out today.

SAMMENDRAG

På bakgrunn av at Statoil velger å flagge ut sine økonomiske tjenester og at flere enn 200 arbeidsplasser, inkludert regnskapsførere, vil gå tapt, gir grunn for bekymring om hva dette vil gjøre med en regnskapsførerens rolle og oppgaver videre.

Undersøkelsen tar for seg regnskapsføreren i norsk næringsliv og ser på hvilke konsekvenser som offshoring eller utflagging av økonomiske tjenester, som regnskap, kan gi for regnskapsføreren. Offshoring av økonomiske tjenester er et resultat av den høyt teknologiske utviklingen som har skjedd de siste årene.

Temaet og problemstillingen omhandler regnskapsførerens rolle og oppgaver i norsk næringsliv. Teoretisk er avhandlingen begrenset til de siste års utvikling innen teknologi. «Cloud Computing», Nettskyen, nettbaserte økonomisystemer og avanserte dataløsninger går inn under denne teknologien

Temaet er lite belyst i tidligere forskning og litteratur, og på grunn av den mangelfulle empirien er en kvalitativ metode som dybdeintervju og dokumentanalyse brukt for å prøve og beskrive situasjonen best mulig. En helhetlig innholds- og narrativ tilnærming i analysen har fremstått som et godt alternativ for denne studien.

De funn som ble gjort i undersøkelsen var av overraskende betydning. En tolkning av materialet viste at det vies større oppmerksomhet rundt dagens og fremtidig utvikling av teknologi, enn ved offshoring.

Regnskapsførerens rolle ser ut til å gå fra en produksjonsorientert rolle til å gli over i oppgaver som innebærer mer analyse, kontroll, kvalitetssikring og rådgivning. Hvorvidt konsekvensen av dette skyldes offshoring eller ikke, blir diskutert. Den glidende overgangen fra produksjonsrelaterte oppgaver til en mer rådgivende funksjon, er noe som kan sies å være delvis takket være offshoring. Derimot viser det seg at offshoringen kan være en trend, da det er stor framtidsoptimisme om at teknologien til slutt vil erstatte den funksjonen som offshoring i dag har.

INNHold

Forord.....	I
ABSTRACT.....	II
SAMMENDRAG.....	III
INNHold.....	IV
LISTE OVER FIGURER.....	V
Kapittel 1 - INTRODUKSJON.....	- 1 -
1.1. BAKGRUNN	- 1 -
1.2. AVGRENSNINGER OG PROBLEMSTILLING	- 2 -
1.2.1. BEGRENSNINGER OG AVGRENSNINGER.....	- 3 -
1.2.2. PROBLEMSTILLING.....	- 4 -
1.3. DISPOSISJON OG FREMGANG I DOKUMENTET	- 5 -
Kapittel 2 - TEORETISK GRUNNLAG.....	- 6 -
2.1. DEL 1. TEORETISK GRUNNLAG; BEGREPSFORKLARINGER	- 6 -
2.1.1. REGNSKAPSFØREREN OG REGNSKAPSFØRERENS ROLLE.....	- 6 -
2.1.2. AUTOMATISERING, NETTSKYEN, «CLOUD ACCOUNTING» OG NETTBASERTE ØKONOMILØSNINGER.....	- 8 -
2.1.3. OUTSOURCING, OFFSHORING OG UTFLAGGING.....	- 10 -
2.2. DEL 2. TEORETISK GRUNNLAG; SITUASJONEN OG FENOMENENE	- 11 -
2.2.1. DAGENS SITUASJON FOR REGNSKAPSFØREREN I NORSK NÆRINGSLIV.....	- 12 -
2.2.2. NYTT FENOMEN: UTFLAGGING OG OFFSHORING AV ØKONOMISKE LØSNINGER.....	- 12 -
2.2.3. MULIGE UTFALL MED OFFSHORING FOR REGNSKAPSFØREREN; ANTAGELSER.....	- 13 -
2.2.4. MULIGE FRAMTIDIGE UTFALL.....	- 14 -
Kapittel 3 - METODE.....	- 16 -
3.1. VALG AV FORSKNINGSDESIGN	- 16 -
3.2. VALG AV METODE	- 17 -
3.2.1. LITTERATURDELEN.....	- 18 -
3.2.2. INTERVJUDELEN.....	- 19 -
3.2.3. PÅLITELIGHET OG VALIDITET.....	- 20 -
Kapittel 4 – ANALYSE OG TOLKNING.....	- 23 -
4.1. CASE OG ANALYSEENHETER	- 23 -
4.1.1. CASEN.....	- 23 -
4.1.2. ANALYSEENHETER.....	- 23 -

4.2. FUNN GJORT I UNDERSØKELSEN; ANALYSE OG TOLKNING	- 26 -
4.2.1. EN SPLITTET ROLLE; RÅDGIVER OG PRODUSENT	- 26 -
OPPSUMMERING OG TOLKNING	- 28 -
4.2.2. STØRRELSEN BETYR NOE	- 30 -
OPPSUMMERING OG TOLKNING	- 31 -
4.2.3. IKKE ALLE OPPGAVER KAN OFFSHORES	- 32 -
OPPSUMMERING OG TOLKNING	- 33 -
4.2.4. TEKNOLOGIEN VIL TA IGJEN OFFSHORING	- 34 -
OPPSUMMERING OG TOLKNING	- 34 -
4.2.5. OFFSHORING SOM EN TREND ELLER MIDLERTIDIG FUNKSJON	- 35 -
OPPSUMMERING OG TOLKNING	- 36 -
4.2.6. REGNSKAPSFØRERENS NYE OPPGAVER (KONTROLL)	- 37 -
OPPSUMMERING OG TOLKNING	- 38 -
4.3. FORSKNINGSPØRSMÅL TOLKET OPPIMOT FUNN	- 38 -
4.4. PÅLITELIGHET OG VALIDITET	- 41 -
Kapittel 5 - AVSLUTNING	- 42 -
5.1. KONKLUSJON	- 42 -
5.2. VIDERE UNDERSØKELSE ELLER FORSKNING	- 43 -
Kapittel 6 - VEDLEGG	- 44 -
6.1. INTERVJUGUIDE	- 44 -
6.2. INTERVJU MED POSTEN NORGE AS, SENIOR RÅDGIVER OG PROSJEKTLEDER MARIE ELISABETH JORE	- 45 -
6.3. INTERVJU MED NARF, ADMINISTRERENDE DIREKTØR SANDRA RIISE	- 48 -
6.4. INTERVJU MED ANOREGNSKAP (ANONYMISERT), DAGLIG LEDER	- 52 -
6.5. INTERVJU MED ALPHA ØKONOMITJENESTER AS, DAGLIG LEDER ERIK NYMOEN	- 55 -
6.6. MATRISE OVER DOKUMENTER BRUKT I DOKUMENTANALYSEN	- 60 -
Referanseliste	- 62 -

LISTE OVER FIGURER

Figur-1	- 30 -
Figur-2	- 40 -

Kapittel 1 - INTRODUKSJON

Dette kapitlet viser til bakgrunn, avgrensning og problemstilling til studien samt en disposisjon av dette dokumentet.

1.1. BAKGRUNN

Statoil¹ startet året med å annonsere at 209 stillinger skal avvikles, da de er kommet fram til at en utflagging² av administrative og økonomiske oppgaver til utlandet er løsningen på deres problemer. Blant de berørte av denne bestemmelsen er blant andre regnskapsførerne i Statoil. Statoil ønsker å følge sine konkurrenter og sette bort oppgaver til lavkostland (Haugan, 2013a). Statoil er ikke den første som tyr til offshoring³ eller utflagging av finansielle oppgaver (ibid.), og vil sannsynligvis ikke bli den siste. Esso og Shell har allerede flagget ut (Gottschalk, 2013).

Offshoring er ikke lenger forbeholdt de store firmaene, men også for de mindre. Det er flere mindre og mellomstore bedrifter som driver med offshoring av økonomiske tjenester, også regnskapsbyråer. Et eksempel på dette er Alpha Økonomitjenester AS⁴ som har valgt å sette bort arbeidsoppgaver til Sri Lanka (Fremmerlid, 2012).

En ny trend ser ut til å være satt i sving, og dette rammer økonomiavdelingen og, med spesielt fokus i denne oppgaven, regnskapsføreren. Trenden er at bedrifter ikke lenger setter bort økonomiske tjenester innen landets grenser, men også utenfor.

Outsourcing innen landets grenser av økonomirelaterte oppgaver i bedrifter er vanlig i dagens samfunn. Takket være den teknologiske utviklingen kan regnskap føres mer effektivt og lettere mellom bedriftene. Automatisering i bank og økonomirelaterte transaksjoner i bedrifter gjør bokføring lettere enn noensinne. Alt av transaksjoner og kontrakter, og andre økonomiske bevegelser, blir nå registrert digitalt; via nett og programvare. Dette gjør all kommunikasjon mellom bedrifter, m.fl., enklere å registrere, i motsetning til tidligere da for

¹ Statoil er et statseid energiselskap.

² Utflagging; sette bort oppgaver over landegrenser, se mer under punkt 2.1.3.

³ Offshoring; sette bort oppgaver over landegrenser, se mer under punkt 2.1.3.

⁴ Alpha Økonomitjenester AS er et regnskapsbyrå i Skedsmokorset.

eksempel fakturering via post måtte manuelt registreres i bedriften. Derimot har Nettskyen⁵, i denne sammenheng, med de internettbaserte regnskapsprogrammene, gjort regnskapsføringen mye enklere, samt helt uten geografisk begrensninger, da det er mulig å føre bilag uavhengig av hvor man befinner seg i verden.

Offshoring, som da er outsourcing utenfor landets grenser, har vært i bruk i mange år, men tidligere har det vært satt bort oppgaver som ikke var av kjernekompetanse⁶. Regnskapsbyråer som setter bort kjernevirksomhet⁷ til utlandet, viser nytenking, men dette vil også henvise regnskapsføreren til nye oppgaver eller roller.

Temaet er bekymringsverdig etter som man kan ha tanker om hva dette vil gjøre med det framtidige arbeidsmarkedet. Statoil, med den norske stat som hovedeier, sender ut signaler til markedet om at dette er et akseptabelt og fornuftig kostbesparende tiltak. Flere firma kan ville følge denne trenden, uavhengig av Statoils medieoppmerksomhet rundt dette, da de norske lønningene er så høye at de ikke kan konkurrere med land som tar en sjettedel av lønnskostnadene (Gottschalk, 2013).

Etter tanker om og litt etterforskning av temaet, har jeg undret meg om hva som vil skje videre med regnskapsføreren i Norge, hvilke endringer han står overfor og om det er uro eller bekymring blant regnskapsførere i dag. Når et statseid firma, som Statoil, anser rollen som overflødig, kan man spekulere i hvilken framtid en regnskapsfører i Norge har. Dette er tema og problematikk som jeg ønsker å finne svar på i denne oppgaven.

1.2. AVGRENSNINGER OG PROBLEMSTILLING

Temaet og fokus i denne oppgaven er regnskapsførerens rolle. Regnskapsførerens rolle er i endring, og hva som påvirker dette er noe jeg ønsker å studere videre. Det finnes mange faktorer, undertemaer og problemstillinger, men for å få et spesifikt og relevant svar på det jeg ønsker å vite, trenger jeg å begrense og avgrense temaet. Ved en innskrenkning av temaet vil jeg vise til en problemstilling som kan belyse et spesielt område som jeg ønsker å undersøke

⁵ Nettsky: sted- og romløs lagringsenhet over Internett hvor arbeid/endring kan foretas uavhengig av lokalisering av arbeideren(e), se mer under punkt. 2.1.2.

⁶ Kjernekompetanse kompetanse i bedriftens kjernevirksomhet, altså det de driver med og lever av (eks. tjenester/produksjon). Se mer under punkt 2.1.1.

⁷ Jamfør fotnote 6.

videre. Jeg vil først se på begrensninger og avgrensninger, deretter belyse problemstillingen som er valgt for videre undersøkelse.

1.2.1. BEGRENSNINGER OG AVGRENSNINGER

Temaet om outsourcing og offshoring er et eget felt i seg selv, men jeg vil i denne oppgaven fokusere på *hvorledes outsourcing over landegrenser til lavkost-land påvirker situasjonen til regnskapsføreren i Norge*. Dette blir i all hovedsak formulert som offshoring og utflagging. Begrepene offshoring og utflagging vil ikke skilles i denne oppgaven, selv om utfallet⁸ for regnskapsføreren er vesentlig. Begrepene vil bli brukt for å beskrive samme fenomen; bortsetting av oppgaver til utlandet. De forskjellige teoriene og definisjonene innen feltet vil bli berørt, men ikke ut over de nødvendige begrepsforklaringer på offshoring og utflagging.

I denne oppgaven er det regnskapsføreren, og ikke bedriften, som er i fokus. Med tanke på organisasjonen som helhet, og hvor mye den virkelig sparer ved å sette bort oppgaver, vil jeg ikke gå nærmere inn på i denne oppgaven, men for videre lesing beskriver Gottschalk (2013), samt Zhang og Gu (2013), detaljert både fordeler og ulemper ved utflagging av bedriftens kjernekompetanse og kjernevirksomhet.

Jeg vil se nærmere på den *norske* regnskapsføreren, og om hans rolle har eller er i endring grunnet utflaggingstrenden. Selv om det er spennende å se hvorledes den globale dynamikken foregår, og hvorledes penger og makt er i bevegelse fra kontinent til kontinent, begrenses oppgaven til norske forhold. Med norske forhold menes bedrifter på norsk jord med norske statsborgere som arbeidskraft.

Undersøkelsen vil kun foretas med øye for regnskapsførere under norske forhold, men på grunn av lite empiri og stadig ny utvikling, vil referanser gjøres til liknende case⁹ eller erfaringer gjort i utlandet. Disse referansene skal være under kriterier av at landets økonomi og handel er lik Norges, det er et I-land og det er mange likhetstrekk med regnskapsføreren i en bedrifts- og handelsmessig forstand.

Den teknologiske utviklingen har hatt en enorm innvirkning på regnskapsførerens rolle siden 80-årene, både med forenkling av arbeidsoppgaver og forbedring av nøyaktighet. Overgangen fra manuell bokføring til EDB og databruk vil ikke være i fokus i denne oppgaven, da det er

⁸ Utfallet/konsekvensen for den ansatte: Skillet mellom offshoring og utflagging, er at ved utflagging avvikles de norske stillingene som er berørt av outsourcingen (Gottschalk, 2013)

⁹ Case: en eller få casustilfeller som danner en gruppe/enhet som gjøres til studieobjekt i undersøkelsesøyemed (Jacobsen, 2005)

den seneste utviklingen innen teknologien som spiller en vesentlig rolle i undersøkelsen. Nettsky og internettbaserte regnskapsprogram tilhører den seneste utviklingen og vil derfor være en naturlig del av oppgaven.

Store, små og mellomstore bedrifter vil ses under en samlet kategori, da fenomenet offshoring av regnskap er relativt nytt og lite utforsket. Størrelsen til regnskapsførerens tilhørende organisasjon, altså hvor stor eller liten bedriften er, vil ikke avgrenses i denne oppgaven når den vurderes opp imot offshoring.

Bedriftens kjernevirksomhet vil ses i bakgrunnen, da dette ikke er hovedfokus i oppgaven, men kan ha relevans hvis det viser seg å være en trend, uavhengig av bedriftstype (utenfor eller innenfor bedriftens kjernevirksomhet).

Intervjuundersøkelsen har ikke et geografisk avgrenset område annet enn innen norske landegrenser. Intervjuobjektene er geografisk tilfeldig valgt, men valget har hatt avgjørende faktorer som erfaring i regnskapsbyrå, ansatt i et statseid selskap og inneha et overordnet overblikk av regnskapsførerens rolle.

1.2.2. PROBLEMSTILLING

Etter avgrensning av tema har jeg kommet fram til problemstilling og gjennom denne utredningen ønsker jeg å finne ut *hvilke konsekvenser offshoring av økonomiske tjenester som regnskap, gir for regnskapsføreren i norsk næringsliv*. Jeg ønsker å se nærmere på utfallet for regnskapsføreren av en slik bedriftsstrategi som offshoring er. Ettersom et av Norges største statseide firma, Statoil, presenterte muligheten for utflagging, er sjansen stor for at trenden kan eskalere de nærmeste årene. Hvorledes regnskapsføreren oppfatter situasjonen eller dens potensiale ønsker jeg også å belyse.

Forskningsspørsmål 1.

Hvordan berøres regnskapsføreren i Norge av offshoring av deres daglige oppgaver?

Forskningsspørsmål 2.

Hva gjør offshoring av regnskapsføring med rollen som regnskapsføreren har i næringslivet?

Forskningsspørsmål 3.

Hvordan oppfatter regnskapsføreren dagens rolle kontra framtidens rolle?

1.3. DISPOSISJON OG FREMGANG I DOKUMENTET

Studien er delt inn i 6 kapitler, hvor av siste er vedlegg med intervjuguide, intervju og dokumentmatrise. Det første kapitlet består av introduksjonen av problemstilling og bakgrunn for studien. For å danne en felles forståelse mellom meg og leser, legges et teoretisk grunnlag i kapittel 2. Deretter viser jeg til valg av metode for studien og problemstilling i kapittel 3. Metoden jeg ønsker å anvende gir resultat i form av analyse, og derfra et tolkningsgrunnlag som tolkes mot forskningsspørsmål reist. Analyse og tolkning er lagt fram i kapittel 4. I kapittel 5 konkluderer jeg med de funn som er gjort i forhold til problemstillingen.

Kapittel 2 - TEORETISK GRUNNLAG

For at denne undersøkelsen skal forstås og leses på best mulig måte, er det viktig å etablere en felles plattform for de elementene som skal undersøkes og belyses. Jeg vil i dette kapitlet gå gjennom de viktigste områdene og begrepene som oppgaven omhandler. Dette kapitlet deles i to hoveddeler, hvorav første del beskriver og forklarer de forskjellige begrepene og fenomenene, og den siste delen ser på hvordan situasjonen er for regnskapsførere og bedrifter, samt antagelser om framtidige utfall.

2.1. DEL 1. TEORETISK GRUNNLAG; BEGREPSFORKLARINGER

I denne delen forklarer jeg selve regnskapsførerens rolle i norsk næringsliv, Nettskyen, nettbaserte økonomiløsninger, «Cloud Accounting» og helt til slutt se nærmere på begrepene outsourcing, offshoring og utflagging.

2.1.1. REGNSKAPSFØREREN OG REGNSKAPSFØRERENS ROLLE

De neste punktene prøver jeg å definere og forklare hva en regnskapsfører er og hva som er regnskapsførerens rolle i bedriften og norsk næringsliv. Jeg vil derfor se nærmere på begrep som rollen, norsk næringsliv og kjernevirksomheten i bedriften.

Regnskapsføreren

En regnskapsfører arbeider med å registrere og føre regnskap for bedrifter, noe som innebærer og føre bedriftens økonomiske bevegelser samt fremvise oversiktlige forhold over bedriftens økonomiske situasjon (Nettportal for utdanning og karriere, 2014). Føring av regnskap innebærer å gi en helhetlig oversikt som kan gi grunnlag for beslutning for både interne og eksterne interessenter, basert på tilfredsstillende bokføring, samt intern kontroll (Moen & Havstein, 2009).

Regnskapsførerens rolle

Denne oppgaven fokuserer på regnskapsførerens rolle i norsk næringsliv, noe som er vanskelig å definere og konkretisere da det forekommer mange forskjellige rolle-typer i norsk næringsliv. En regnskapsfører har forskjellige hatter på, ettersom hvilket firma eller hvilke

oppgaver han har i det gjeldende firmaet. Noen regnskapsførere kan anses som etternølere¹⁰, mens andre er innovatører eller tidlig brukere/opinionsledere¹¹ innen IT-feltet og programutvikling.

Utviklingen av teknologi, programvare og forenklede oppgaver gir opphav til det store mangfoldet av roller. Avhengig av hvor mye teknologi regnskapsføreren har tatt i bruk, leder til at det er en stor variasjon i definisjonen av «rollen» til en regnskapsfører. Ytterpunktene av rollebeskrivelsene kan defineres som den tradisjonelle regnskapsføreren (den historiske) og den moderne regnskapsføreren (den fremtidige). Rollen som en regnskapsfører i norsk næringsliv kan variere fra en manuell puncher¹² og bokfører til en rådgivende og strategiassisterende funksjon. Ettersom hvor avansert teknologi regnskapsføreren arbeider med, kan dette indikere hva slags rolle han har i bedriften. Ved lavere teknologiutvikling i regnskapsføringen, indikerer det at rollen lener mer mot den tradisjonelle regnskapsføringen, mens med høyere og bedre teknologi i arbeidssituasjonen indikerer en mer moderne rolle. Med moderne regnskapsfører menes i denne oppgaven en regnskapsfører som ikke bruker en manuell eller tradisjonell bokføringsstil, men som har en mer rådgivende, assisterende eller analytisk rolle for bedriften.

Kjernevirksomhet og kjernekompetanse

Det som gjør en bedrift konkurransedyktig kan gjerne anses som kjernevirksomhet eller kjernekompetansen i bedriften. Kjernen i bedriften er den hovedaktiviteten som bedriften yter utad mot sine kunder (Gottschalk, 2013). Et regnskapsbyrå vil ha som kjernevirksomhet å føre regnskap, rapportere, rådgivning etc. Deres kjernekompetanse er da regnskapsføring og de ansatte innehar den kunnskapen som dette krever.

Norsk næringsliv

Næringslivet kan ses på som grunnlaget for verdiskapningen i et land. I Norge er det mange og varierende verdiskapende bedrifter og organisasjoner. Det norske næringslivet har høyt kompetente arbeidstakere og Norge er land med avansert utvikling av teknologi (Nærings- og Fiskeridepartementet, 2014). I denne avhandlingen anser jeg norsk næringsliv for all

¹⁰ Etternølere et uttrykk brukt innen markedsføring for de personene som anses som tradisjonsbundne, motstandere av forandringer og nye ideer (Framnes & Thjøme, 2002).

¹¹ Innovatører/tidlig brukere/opinionsledere et uttrykk brukt innen markedsføring for de personene som er først ute med å ta i bruk et nytt produkt/system/tjeneste (Framnes & Thjøme, 2002).

¹² Puncher: engelsk: «to punch» oversatt å slå (inn på PC). En stillingsbeskrivelse hvor manuell bokføring tastes inn på PC. Overføring av informasjon skjer via menneskelig produksjon.

virksomhet som driver finansielle transaksjoner, som ilegges norsk lovgivning og som er lokalisert i Norge med norske statsborgere som arbeidskraft.

2.1.2. AUTOMATISERING, NETTSKYEN, «CLOUD ACCOUNTING» OG NETTBASERTE ØKONOMILØSNINGER

I dagens samfunn har bedrifter seg imellom god kommunikasjon, spesielt digitalt og over nett. Jeg skal derfor se på de teknologiske begrepene som regnskapsføring har benyttet de siste årene. Først forklarer jeg automatiseringseffekten, Nettskyen og til slutt de nettbaserte økonomiløsningene som er vanlig å bruke i dagens regnskapsføring.

Automatiseringseffekten

Teknologiutviklingen har ledet til at mye av kommunikasjon, samt transaksjoner og bevegelser skjer digitalt og over Internett. Regnskapsrutiner som tidligere var forbeholdt regnskapsbyråene, er nå blitt mer automatisert. Tor Onshus, professor i instrumenteringsteknikk ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) forklarer automatisering som:

... en teknologi som ved innføring av mekaniske, elektriske og elektroniske hjelpemidler tar sikte på å frigjøre menneskelig arbeidskraft og løse nye oppgaver i produksjon, industri og handel som krever økt presisjon[...]Ut fra lagret informasjon kan datamaskiner i meget høy grad overta bokføringsfunksjoner og hurtigskrivere skrive ut regninger, forsikringspoliser, kontoutdrag, giroblanketter etc. (Onshus, 2014)

Automatisering kombinert med nettbaserte økonomiløsninger gir en enklere hverdag for regnskapsføreren. Ikke bare regnskapsføreren har fordeler av dette systemet, men andre eksterne eller interne parter, som f.eks. kunder, ledelse eller interne avdelinger, kan få tilgang til systemet og legge til eller korrigere informasjon som er relevant for regnskapet eller bokføringen.

For å få tilgang fra forskjellige geografiske lokasjoner, trenger man en felles plattform å jobbe på. Dette leder oss til den sted- og romløse Nettskyen, hvor informasjonen lagres og arbeides med, uavhengig av lokalisering av arbeideren.

Nettskyen og «Cloud Computing»

Nettskyen, eller internasjonalt referert til «Cloud Computing», er et relativt nytt begrep, da det er nytt innen den teknologiske utviklingen også. Mell og Grance (2011, referert og oversatt i Flack & Kristiansen, 2013) har definert Nettskyen som

... en IT-leveransemodell som tilbyr en brukervennlig nettverksbasert on-demand tilgang til felles ressurser, eksempelvis datakraft, lagring[...] [som] kan raskt og enkelt tilgjengeliggjøres med lite behov for ekstrainsats og leverandørinvolvering. (Flack & Kristiansen, 2013, s. 22)

I denne oppgaven ser jeg på Nettskyen som en essensiell del av offshoringen, da den muliggjør at bedrifter kan outsource sine økonomiske oppgaver. For at en regnskapsfører, leverandør eller kunde kan bruke Nettskyen, bør også EDB og dataprogrammer tilrettelegges og utvikles etter behov.

«Cloud Accounting»

«Cloud Accounting» er et nytt uttrykk innen finansverden, som beskriver Nettskyen i en finansiell og regnskapsmessige forstand (Zhang & Gu, 2013). Zhang og Gu (2013) mener også at outsourcing av regnskap har økt, grunnet Nettskyen. Denne mobile tjenesten, «Cloud Accounting» blir lettere offshore da det ikke krever fysisk flytting, men kun endringer av programvare og IT-system.

Et tilrettelagt regnskapsprogram er nødvendig for at «Cloud Accounting» kan fungere optimalt og jeg skal derfor videre forklare de nettbaserte økonomiløsninger som er i Norge.

Nettbaserte økonomiløsninger

Det som skiller de nettbaserte eller skybaserte regnskapssystemene fra tidligere, er at disse programmene ligger online (Internett), og ikke stasjonært på PC-stasjonen som tidligere. I tradisjonelle regnskapsbyråer eller regnskapsavdelinger ligger regnskapssystemene enten lokalt på en PC eller en intern server, mens hvor det i nettbaserte økonomisystemer ligger i Nettskyen eller i server hos regnskapssystem-leverandøren. I Norge er Netledger¹³ et eksempel på leverandør av nettbaserte regnskapssystemer til regnskapsførere eller bedrifter

¹³ «Netledger er Norges største tilbyder av økonomisystemer og regnskapsbyråtjenester via Nettskyen» (Flack & Kristiansen, 2013, s. 48).

(Netledger Internet Accounting, 2012). Med nettbaserte økonomiløsninger har de involverte partene lett tilgang til programmet, uavhengig av hvor de er i verden, såfremt en internett-tilkobling er tilgjengelig. Dette gir oss en indikasjon på at oppgavene kan gjøres hvor som helst i verden, noe som leder oss til vårt neste tema, nemlig bortsettingen av disse oppgavene i form av outsourcing, offshoring og utflagging.

2.1.3. OUTSOURCING, OFFSHORING OG UTFLAGGING

Kjært barn har mange navn sies det, og outsourcing, offshoring og utflagging er ord som dekker mye av det samme feltet, men med enkelte elementer som fraviker. Ved en offshoring eller utflagging vil det alltid innebære at bedriften driver outsourcing av oppgaver over landegrensene. Jeg ser nærmere på de forskjellige uttrykkene av outsourcing.

Outsourcing

Outsourcing, også kalt konkurranseutsetting, er bortsetting av funksjoner til spesialister på områder som tradisjonelt sett har tilhørt bedriften (Moen & Havstein, 2009). Disse oppgavene plasseres til en ekstern leverandør av tjenesten, i stedet for å beholde oppgavene innad i bedriften. Eksempler på bortsetting av oppgaver er IT-system, regnskapsføring, renhold og kantinetjenester (ibid.)

Definisjon: «Outsourcing: Flytting av arbeidsoppgaver og funksjoner til en ekstern leverandør, enten her i landet eller i utlandet» (Gottschalk, 2013, s. 9)

Historisk sett har bedrifter satt bort oppgaver til andre bedrifter eller personer som de mener er mer kompetente eller rimeligere på området. Grunner for hvorfor en bedrift ønsker å sette bort oppgaver kommer jeg nærmere inn på under neste punkt; offshoring og utflagging.

Offshoring og utflagging

Det finnes forskjellige norske uttrykk for offshoring som for eksempel *bortsetting*, *utsetting*, *utkontraktering*, *utflytting* og *utflagging* (Gottschalk, 2013). For enkelhets skyld, vil jeg videre i oppgaven bruke begrepet *offshoring* som et samlebegrep om de ovennevnte uttrykkene. Grunnen til at disse begrepene samles og favnes under ett (offshoring), er at jeg ikke har innsikt i bedriftenes strategi.

Definisjon: «Offshoring: Flytting av arbeidsoppgaver og funksjoner til en ekstern leverand[er] i et annet land» (Gottschalk, 2013, s. 9)

Skillet mellom en offshoring og utflagging ligger i praksisen på hvordan bedriften håndterer de ansatte, hvis oppgaver som blir satt bort. Utflagging er offshoring. Ifølge Gottschalk (2013) innebærer utflagging en outsourcing/offshoring, men i tillegg til dette, vil det også finne sted en nedleggelse, lokalt, av disse interne funksjoner. Som nevnt ovenfor vil jeg ikke videre i oppgaven differensiere uttrykkene, men anse dem som «offshoring», da jeg ikke kan vite bedriftenes framtidige strategi som angår de ansatte som blir berørt.

Jeg vil videre se på grunner for at bedriften velger outsourcing og offshoring som strategi. Gottschalk (2013) refererer til flere teorier om hvorfor eller hvordan det har seg at bedriften velger outsourcing eller offshoring. Teorier rundt dette, er hvor bedriften:

- ønsker å fokusere på kjernekompetanse og kjernevirksomhet, og setter derfor bort de områdene som ikke inngår under kjerneområdet.
- ønsker å redusere kostnadene.
- søker områder (geografisk) som innehar en spesiell kompetanse eller kunnskap.
- ønsker innovasjon og nytenking.

I tillegg viser Shao og David (2007, referert i Gottschalk, 2013) til hvilke arbeidsplasser som teoretisk kan være aktuelle for offshoring-strategi. Forretningsprosesser og arbeidsprosesser som personaladministrasjon, regnskapsføring, økonomisk rapportering, lønnsutbetaling og behandling av lånesøknader er arbeidsplasser han mener kan flyttes til utlandet.

Backshoring (Hjemhenting)

«Backshoring» eller hjemhenting, er når bedriften tar de funksjonene som er outsourcet tilbake igjen, gjerne in-house (Gottschalk, 2013).

2.2. DEL 2. TEORETISK GRUNNLAG; SITUASJONEN OG FENOMENENE

I denne delen av kapittelet skal jeg prøve å forklare hvordan regnskapsførerens rolle i norsk næringsliv kan være eller blir rammet av utflagging og offshoring og hvilke konsekvenser det kan ha. Jeg skal se på evolusjonen av regnskapsførerens rolle, samt utviklingen av offshoring hos bedrifter. Til slutt ser jeg på mulige utfall som denne videre utviklingen kan ha for regnskapsføreren.

2.2.1. DAGENS SITUASJON FOR REGNSKAPSFØREREN I NORSK NÆRINGS LIV

En problematikk som har vært lagt lite under lupen, er konsekvensene av den digitale og teknologiske utviklingen for regnskapsføreren. Desto færre undersøkelser er gjort av konsekvenser for regnskapsføreryrket ved stadige forenklinger i form av automatisering og Nettskyen. Som student innen regnskapsprofilering vekker dette interesse, da man må stille spørsmålene om man er forberedt eller skodd for et teknologisk marked som forklart ovenfor.

At en organisasjon som Statoil flagger ut finansielle og administrative oppgaver, kan vise en åpning for trend eller starten av en ny epoke innen regnskapsføring. Etter videre undersøkelser ser jeg at regnskapsbyråer også bruker offshoring av oppgaver. Med denne informasjonen forstår jeg at det er en tematikk og problematikk som enda ikke har sett dagslys, da spesielt rettet mot utdanningen av regnskapsførere.

Med tema og problemstilling i bakhånd, lurer jeg på om samfunnet er klar over den stadige endringen av rollen til regnskapsføreren eller om det er en marginal endring som ikke anses som bemerkelsesverdig. I tillegg til dette er jeg nysgjerrig på regnskapsføreren oppgaver, om offshoringen leder til færre arbeidsoppgaver, som der igjen avler nye og annerledes regnskapsføreropp-gaver eller om det setter regnskapsføreren i en overflødig posisjon. Jeg ønsker å studere området og tematikken videre med tanke på problemstillingen og forskningsspørsmålene som er stilt.

2.2.2. NYTT FENOMEN: UTFLAGGING OG OFFSHORING AV ØKONOMISKE LØSNINGER

Offshoring har lenge vært en bedriftsstrategi som går langt tilbake i tid. Offshoring som de fleste kjenner til er oppgaver som er satt bort i form av produksjon som industriell arbeidskraft, IT-system og annet arbeid som er lønnsomt for bedriften å sette bort over landegrensene. Det er en vanlig strategi å sette bort arbeidskraft til utlandet, og temaet er til stadighet diskutert da det ofte står norske arbeidsplasser på spill. Offshoring av økonomiske oppgaver er en relativt ny strategi, da teknologien tidligere ikke har muliggjort å sette bort disse opp-gavene bort over landegrensene.

Tidligere var det vanlig å bruke outsourcing av økonomiske oppgaver, da mange bedrifter (spesielt små) ikke hadde mulighet til å føre dette selv, mye på grunn av tidsknapphet og manglende kunnskap på området. Outsourcing til et regnskapsbyrå innebar da at

regnskapsføreren hadde regnskapsprogram på sin PC som der igjen produserte rapporter for bedriftene som regnskapsføreren eventuelt tolket og analyserte.

I dag, takket være Nettskyen og nettbaserte regnskapsprogram, har man nå en felles forståelse for «Cloud Accounting», som er regnskap ført og lagret i Nettskyen, lett tilgjengelig for alle involverte parter. Bedriften kan selv føre og få ut lesbare rapporter fra data, og regnskapsfører kan tilføye og kontrollere disse (Parsons, 2013).

Siden regnskapet «henger i luften», er det ubegrenset fra hvor i verden man kan ha tilgang til dette. Bedriftene og regnskapsfører, rent geografisk, kan være hvor som helst, noe som leder til offshoring av økonomiske tjenester. Bedrifter i lavkost-land spesialiserer seg på å ta imot oppgaver fra utlandet, og som ved alle offshoringsrelaterte oppgaver, læres de lokale arbeiderne opp og utfører arbeidsoppgavene til en brøkdel av kostnadene som er i Norge (Gottschalk, 2013).

Offshoring av økonomiske oppgaver er en relativt ny bedriftsstrategi og det finnes lite empiri eller erfaringsdata på området. Dette ønsker jeg å studere fenomenet nærmere da det ser ut til å være en utvikling som kan bane vei for en vedvarende bedriftsstrategi i framtiden. Dette leder meg til hvilke utfall dette kan ha for regnskapsføreren.

2.2.3. MULIGE UTFALL MED OFFSHORING FOR REGNSKAPSFØREREN; ANTAGELSER

Jeg har nå sett på dagens situasjon for regnskapsføreren, samt utviklingen av offshoringen og trenden til offshoring av økonomiske tjenester. Jeg har en antagelse om at dette gjør noe med rollen til regnskapsføreren, men hvilken innvirkning offshoring har, om noen, er noe jeg ønsker å se videre på. Ved denne studien har jeg antagelser som jeg vil vurdere om har relevans i seg. Konsekvensene som en offshoring kan ha for regnskapsføreren i Norge er det jeg ønsker å kartlegge. Jeg har antagelser som at offshoring kan lede til oppsigelser av regnskapsføreren, at det er en trend og at bedriften vil ta tilbake oppgavene igjen eller at regnskapsføreren får nye oppgaver.

Antagelser:

- 1) *Regnskapsføreren blir overflødig og sies opp. Teknologien og offshoring fungerer bra og rapporter er lettleselig og brukervennlig for kunden eller bedriften.*
- 2) *Det er en trend, det vil vise seg at å sette vekk økonomiske oppgaver til utlandet ikke er kostbesparende eller det vil gi større problemer (lov/kulturforskjeller etc.) og*

bedriftene velger å hente tilbake oppgavene igjen. Regnskapsføreren blir minimalt berørt.

- 3) *Regnskapsføreren får nye oppgaver eller den rådgivende delen som allerede er vil stå mer i fokus.*

2.2.4. MULIGE FRAMTIDIGE UTFALL

Antagelser og forutantagelser om hvordan regnskapsførerrollen vil være, kan anses som en usikker fremtidsanskuelse og baseres mye på gjetning og sannsynligheten om videre teknologisk evolusjon. Derimot er det viktig i denne studien å understreke framtidsutsiktene for regnskapsføreren, da det er relevant for både utdanningsinstitusjoner og utdanningsforløp, samt en forberedelse på en mulig nedgang i etterspørsel etter tradisjonelle regnskapsførere i arbeidsmarkedet.

Før analyse av data vil jeg se på de mulige utfallene offshoring kan ha på regnskapsføreren i framtiden. Hvilken effekt offshoring har på rollen, avhenger av hvor aktuell offshoring av økonomiske oppgaver blir for bedrifter og regnskapsbyråer. Uavhengig av effekt, ser jeg på hvilke utfall det kan ha i framtiden.

Utfall, teorier:

- 1) *Data eller teknologien overtar analyse- og rådgiverdel. Regnskapsføreryrket dør ut.*

Videre utvikling av teknologi, program og regnskapsløsninger vil gjøre regnskapsføreren overflødig, da program og data produserer analytisk materiale. Hvis teknologien overtar, vil behov og etterspørsel falle, og regnskapsføreren blir overflødig. Verste scenario er om regnskapsføreryrket, slik som skomakeryrket, dør ut.

- 2) *Regnskapsføreren blir en fulltids finansiell rådgiver eller analytiker*

Da de manuelle og tidkrevende oppgavene, som skanning, bokføring, bilagsføring, utskriftprosesser og arkivering forsvinner ut over landegrensene vil den gjenstående rådgivende og analytiske delen av stillingen ekspanderes og utnyttes maksimalt.

Regnskapsføreren går over til å fungere som en total rådgiver og analytiker.

3) Kontrollorgan

Regnskapsføreren vil få flere kontrollerende oppgaver noe som kan gjelde spesielt for de utenlandske oppgavene som er utført. Det er mulig at det blir opprettet egne stillinger som for eksempel en Offshoring-kontroller.

4) Offshoring av økonomiske tjenester blir en kortvarig trend

Bedriftene tjener ikke på offshoring og henter tilbake deres økonomiske oppgaver fra utlandet og regnskapsføringen i Norge gjenopptas. Trenden blir kortvarig og regnskapsføreryrket fortsetter lokalt.

Kapittel 3 - METODE

I dette kapittelet skal jeg se på metodevalg. Hvilken metode som passer best for denne studien tilrettelegger jeg med å se på problemstillingen: *hvilke konsekvenser gir offshoring av økonomiske tjenester, som regnskap, for regnskapsføreren i norsk næringsliv.*

Jeg vil først se på forskningsdesign og framgangsmåte, samt metodevalget som innebærer en dokumentanalyse og intervju.

3.1. VALG AV FORSKNINGSDESIGN

Problemstillingen i denne avhandlingen er avgjørende for hvilke undersøkelsesopplegg eller forskningsdesign jeg vil bruke framover. Temaet rundt offshoring av økonomiske tjenester, samt hvilke konsekvenser det gir eller har for regnskapsføreren er lite belyst eller diskutert i tidligere studier og forskning. Den uklare siden av problemstillingen leder meg til et forskningsdesign som kan hjelpe å avdekke ny kunnskap om emnet.

Av grunner nevnt ovenfor velger jeg et intensivt forskningsdesign, da jeg ønsker å gå i dybden og finne en helhetlig beskrivelse av situasjonen (Jacobsen, 2005). Dette kan gjøres ved å undersøke eksempler og tidligere erfaringer gjort av bedrifter. Jeg håper med dette at jeg kan forklare og forstå effekten som offshoring har for regnskapsføreren.

For å undersøke, eller «explore»¹⁴, temaet jeg har valgt ut, trenger jeg en kvalitativ framgangsmåte, da det vil innebære å beskrive eller fange opp en teoretisk generalisering. Den teoretiske generaliseringen går ut på å avdekke noe nytt, finne en teori om hvordan virkeligheten ser ut og hvordan fenomener henger sammen (Jacobsen, 2005), som her å studere fenomenet offshoring av økonomiske tjenester og rollen til regnskapsføreren. Dette vil jeg undersøke ved å gjennomføre dokumentanalyse, samt intervju i små N-studier¹⁵, hvor jeg intervjuer noen få relevante regnskapsførere og nøkkelpersoner for å prøve å avklare hvordan de oppfatter situasjonen som nå gjelder (ibid.).

¹⁴ Explore: utforske problemstillingen ved å gå i dybden, være sensitiv og åpen for medvirkende forhold (Jacobsen, 2005).

¹⁵ Små N-studier: studie hvor man trekker ut enheter fra ulike settinger/kontekster (Jacobsen, 2005).

Regnskapsføreren anses i denne sammenheng som en kollektiv enhet, og behandles videre som case-studie. «Case-studier fokuserer på kontekst¹⁶ og samspillet mellom mennesker og kontekst» (Jacobsen, 2005, s. 95)

3.2. VALG AV METODE

Metode er en måte å gå frem for å finne eller kartlegge virkeligheten på (Jacobsen, 2005). Måten jeg ønsker å gå frem i denne undersøkelsen er avhengig av problemstillingen, og som nevnt under forskningsdesign ser jeg i denne sammenheng på en case-studie med ønske om å kartlegge hvilke konsekvenser offshoring har eller gir for regnskapsførerens rolle. For å undersøke tematikken nærmere er vanlige metodevalg for casestudier deltakende observasjon, dybdeintervju, dokumentanalyse og fokusgrupper (Johannesen, 2005, referert i Flack & Kristiansen, 2013).

Dokumentanalyse og dybdeintervju er valgt framgangsmåte for denne undersøkelsen som jeg ønsker å belyse, samt kartlegge for eventuelle konsekvenser. En dokumentanalyse vil kunne belyse områder som andre har tidligere undersøkt, samt at et mer helhetlig bilde kan bygges gjennom denne type prosess. Intervju er valgt, da dette vil gi en bekreftelse eller avkreftelse på om det finnes et reelt problem; om virkeligheten, dokumentasjon og antagelser om konsekvens av offshoring anses som uvesentlig eller vesentlig for de involverte parter.

Data som samles inn i denne studien er både primær og sekundær data. Primærdata er i de tilfeller hvor man har mulighet til å intervju eller observere direkte og selv (Jacobsen, 2005). Sekundærdata finner man i litteraturen.

Analysen viser fortolkning og kategorisering av hva som er vesentlig i denne studien. Jacobsen (2005) viser at analysen kan inndeles i tre deler; beskrive det materiale som er innsamlet, systematisere og kategorisere disse, og til slutt sammenbinde eller fortolke de meningene som er ytret eller funnet.

Framgangsmåten i analysen er mye lik for både litteratur- og intervjudelen. Her er det viktig å forstå kategoriseringen- og fortolkningens betydning, og at jeg tilstreber en mer narrativ¹⁷

¹⁶ Kontekst: ved avgrensning, studeres en situasjon hvor et fenomen utvikler seg (Jacobsen, 2005).

¹⁷ Narrativ analyse: en fortellende beskrivelse eller historie, med fokus på prosessen, der en hendelse kan utløse ny tilstand, og deretter en ny hendelse som gir ny tilstand osv. (Jacobsen, 2005).

tilnærming, da fenomenet jeg studerer er og har blitt påvirket av flere hendelser gjennom tiden (teknologisk utvikling).

3.2.1. LITTERATURDELEN

Funn av dokumenter relatert til denne problemstillingen er mager, da problemstillingen er et lite kartlagt område og nytt i forskningsøyemed, dette grunnet rask teknologisk fart og ekspanderende tilbud innen outsourcing-feltet. Jeg vil prøve å lete etter dokumenter som kan gi svar eller vise til tema som er relevante for denne problemstillingen.

Videre vil jeg se på framgangsmåten som jeg har valgt for litteraturdelen; først valg av litteratur og hvorledes dette ble valgt ut, dernest ser jeg på selve litteraturens natur og dens pålitelighet og gyldighet.

Hvilken type litteratur

Litteraturen kan springe ut ifra grunnforskning og anvendt forskning. Hovedskillet er her om forsker har en oppdragsgiver å forholde seg til (Jacobsen, 2005). Med dette utgangspunktet bør jeg være mer observant på en eventuell forskereffekt som for eksempel press fra næring for å finne resultater de selv ønsker å se.

Ved litteraturundersøkelsen foretar jeg en undersøkelse av sekundærdata. Den sekundærdataen som er samlet inn i denne studien er hentet fra offentlige, samt institusjonelle kilder.

Utvalg av litteratur og søk etter litteratur

Litteraturundersøkelser er sekundærdata og dette innebærer at kilden ikke er direkte, og er ikke like «ren», pålitelig eller gyldig som ved førstehåndskilder (Jacobsen, 2005). Jeg har i dokumentanalysen brukt kilder i skriftlig form.

Jeg vil undersøke relevante artikler og forskning gjort innen temaet om hvilke konsekvenser det har for regnskapsføreren at en bedrift bruker offshoring som strategi. Dette vil gjøres via bibliotek tjenester, samt tilgjengelige forskningsartikler på web.

Søkeord som vil bli brukt i denne sammenheng er *outsourcing, offshoring, source, utflagging, flagge ut, backshoring, cloud, cloud computing, Nettsky, accounting, accountant, rolle, regnskapsfører og regnskap.*

Analyse av litteratur

I dokumentanalysen har jeg foretatt en koding og tolkning av de forskjellige meninger som er kommet fram i dokumentene som er valgt. Meningene, samt opplysninger gitt om regnskapsførerens rolle og oppgaver er satt sentralt i analysedelen. Der prøver jeg å beskrive, samt vise en helhetlig sammenheng mellom faktorene som er i studien. En narrativ analyse beskriver flere hendelser, konteksten til disse og hvorledes disse kan sammenstilles som en eventuell årsak for ny tilstand (Jacobsen, 2005).

3.2.2. INTERVJUDELEN

For at jeg skal få tak i hvordan respondentene¹⁸ oppfatter eller beskriver regnskapsførerens rolle i dag, er det nødvendig med et dybdeintervju. Her skal jeg gå mer i dybden av den spesielle situasjonen, for å prøve og formidle et bilde av hvorledes situasjonen i dag oppleves.

Type intervju

Intervjutypen som er valgt for studiet er det individuelle intervju, her over telefon. Jeg har valgt telefonintervju, da det er lettere å få tak i de relevante personene. Geografisk er det teknisk og økonomisk begrenset å reise til de aktuelle respondentene for å foreta et fysisk personlig intervju.

Utvelgelsesprosessen

I denne prosessen vil jeg prøve å trekke ut aktuelle kandidater innen regnskapsførerbransjen. Siden et statseid selskap som Statoil nå flagger ut sine oppgaver til utlandet, ønsket jeg å spørre ut et annet statseid selskap, for å finne ut hvorledes deres regnskapsføreroppgaver gjennomføres. I tillegg til et statseid selskap, ønsket jeg et intervju med to separate regnskapsbyrå, men som er relativt like i størrelse og i funksjon. Begge regnskapsbyråene skal være tilfeldig valgt ut ifra informasjon om regnskapsbyrå på nett, men helst lokalisert i noen av Norges største byer.

Som overordnet instans, ønsker jeg kontakt med en organisasjon, f.eks. fagforening eller lignende, hvor jeg kan å få et innblikk i hvorledes organisasjonen oppfatter situasjonen i dag.

¹⁸ Respondent er en person som representerer den gruppen vi ønsker å studere (Jacobsen, 2005).

Datainnsamling

En intervjuguide med lav til middels strukturingsgrad vil bli brukt, dette for å åpne for eventuelle tema som opptar respondenten, som jeg selv kanskje ikke har tenkt på. I tillegg har jeg undertema ved spørsmålene. Intervjuguiden med spørsmål (vedlegg 6.1.) er satt opp for at jeg skal belyse mest mulig av hvorledes situasjonen oppfattes av de forskjellige respondentene, med tanke på å besvare de forskningsspørsmål som er stilt i studien.

Intervjuet blir først tilsendt via mail, etterpå gjennomført via telefon, med opptak og som deretter vil bli transkribert til tekstform (vedlegg 6.2. til 6.5.). Selve intervjuet vil bli forsøkt å følge etter spørsmålsguide. Etter transkripsjon blir intervjuet mailet tilbake til respondenten med ønske om å få tillagt informasjon eller for å fange opp eventuelle feil, misoppfattelser og mistolkninger som kan oppstå under et telefonintervju.

Analyse av data

Analysen av data som er samlet inn i intervjudelen, fortoner seg mye som i dokumentanalysen, mens jeg i intervjudelen prøver å finne en intersubjektiv¹⁹ fortolkningssituasjon. Rådata²⁰ som er blitt transkribert er fortolkningsgrunnlag for videre analyse. Innhold av intervju og dokumenter ønsker jeg å kondensere²¹ i en tematisk eller narrativ framstilling. Utdrag av vesentlig informasjon vil bli satt i fokus for videre fortolkning. For å få en mer helhetsforståelse av spesifikke forløp eller hendelser, ønsker jeg å bruke en narrativ tilnærming (beretningsanalyse) til å kartlegge utviklingen av regnskapsførerens rolle.

3.2.3. PÅLITELIGHET OG VALIDITET

Den prosessen som denne studien bunner ut i, kan vurderes oppimot pålitelighet²² eller validitet²³. Det er viktig å vise forståelsen for hvorvidt studiene og materialene som er brukt, er representative og om det kan danne et teorigrunnlag for hvordan virkeligheten ser ut, også definert som teoretisk generalisering.

¹⁹ Intersubjektivitet: en enighet om et fenomen; samme oppfatning på tvers av individer (Jacobsen, 2005).

²⁰ Rådata: der de opprinnelige dataene er lagt inn direkte (Jacobsen, 2005).

²¹ Kondensering: en framstilling av datamaterialet i en forkortet eller fortetting; gjerne som gjengivelse av en eller noen få setninger (Grønmo, 2004).

²² Pålitelighet: viser til hvor pålitelig utførelsen av prosessen av undersøkelsen er (Jacobsen, 2005).

²³ Validitet: viser til hvor bra funnene er ift. de ønskede intensjoner ved undersøkelsesopplegget (Grønmo, 2004)

Jeg ønsker å reflektere²⁴ over mitt eget arbeid i størst mulig grad, da jeg prøver å avdekke påvirkningene som kan berøre studiens validitet eller pålitelighet. Undersøkelsen farges av mitt perspektiv og ståsted, da jeg kun vet det jeg vet, og begrenses av min kunnskap og egne erfaringer. Hermeneutisk metode²⁵ er et verktøy som spiller en vesentlig rolle i denne oppgaven, da fortolkningsgrunnlaget kan være svekket siden det er basert på mine personlige fortolkninger, fordommer og erfaringer.

Ettersom jeg er alene om oppgaven kan min subjektive mening ha spilt en større rolle enn jeg ønsker. Ønsket om intersubjektivitet mellom analyseenheter kan også ha en effekt på resultat og funn jeg eventuelt avdekker. Jeg kan derfor ha fokusert mer på enkelte områder andre kanskje ikke ville gjort, eller jeg kan ha valgt vekk litteratur eller tema som andre kanskje ville brukt i denne undersøkelsen.

Pålitelig og troverdig

I denne studien har jeg brukt dokumenter tilgjengelig om temaet, samt intervjudata til å understøtte mye av de data som allerede er dokumentert. Det er lite empiri på området, men litteraturen som er brukt er vurdert til å vise et troverdig bilde av situasjonen til regnskapsføreren i dag. Dette er vurdert på grunn av samsvar mellom informasjon og oppfatninger som er gitt i litteraturen som er funnet.

Intervjudelen kan ha flere elementer som kan svekke påliteligheten. Intervjuguiden og spørsmål kan fremstå som ledende, og intervju spørsmål som blir sendt over mail til intervjuobjektet dager før intervju, kan minske spontaniteten og øke betenkningstid og formuleringsrom.

Intervjuet blir holdt over telefon, noe som kan føre til mistolkninger eller overseelser av viktige tema. For å minske denne effekten, blir transkripsjon sendt til respondenten for tilbakemeldinger. Derimot er det en positiv effekt, at min personlige innvirkning (intervjuereffekten) er redusert ved å holde intervjuet over telefon.

Dokumentdata som er samlet inn for denne studien kan være brukt til andre formål enn denne, ergo belyser de andre problemstillinger eller tema, og frafall av vesentlig data (og rådata) kan

²⁴ Refleksivitet: etter Hammersley og Atkinsons(1987, referert i Jacobsen, 2005) idé om å utnytte forskningssituasjonen til det positive, og ikke utelukkende se på det som en feilkilde.

²⁵ Hermeneutisk metode: veksle mellom detalj og helhet. Hermeneutikk: fortolkning eller forståelse (Jacobsen, 2005)

ha forekommet i utsilingsprosessen²⁶. Frafall av registrert rådata og tilgjengelighet er en av effektene som påvirker kvaliteten av litteraturen som er brukt.

Jeg må være observant på hvilke dokument og litteraturen som er brukt i denne undersøkelsen, da de kan ha blitt ledet mot ønskede svar, hvis rapporten kan ha blitt «sponset» av aktører som ønsker å fremme disse svarene (anvendt forskning).

Søkeordene som brukes kan muligens utelate tema som er relevante for denne studien.

Validitet, bekreftbarhet eller overførbarhet

Validiteten viser til hvor stor grad respondentene kjenner seg igjen i resultatet som blir presentert, samt om resultatene som jeg finner virkelig treffer problemstillingen og kan dekke forskningsspørsmålene mine. Jeg bør ha med *det kritiske øye* gjennom hele prosessen og til slutt kunne vurdere analysen oppimot teorien for å finne grad av validitet der.

Spørsmål rundt validitet av enheter valgt, kan også stilles. Det er mulig at Cloud Accounting er mer fremtredende i enkelte geografiske områder, som for eksempel rural kontra urban. Det kan finnes forskjeller i bruk av teknologi og offshoring i de rurale og urbane områdene i Norge. Dette kan spille inn for overførbarheten (validitet av ekstern gyldighet).

Det er usikkert i denne studien om det er overførbarhet, da mangel på empiri og undersøkelsesomfang kan gi studien svekket gyldighet. Derimot kan samsvar av funn og bekreftelser vise til en generell forståelse og dermed øke validiteten.

Dette er en liten studie og de pålitelige faktorene (som nevnt i forrige punkt) vil spille en vesentlig rolle i den totale gyldigheten for resultatet av studien, noe som kan gi en indikasjon på grad av overførbarhet til studiegruppen.

En annen faktor for validiteten kan være at dokumentene og respondentene som er valgt ikke representerer mangfoldet eller regnskapsføreren.

²⁶ Utsilingsprosess: utsiling av informasjon i undersøkelsesprosessen før sluttresultatet fremlegges (Jacobsen, 2005).

Kapittel 4 – ANALYSE OG TOLKNING

Etter en gjennomgang og beskrivelse av bakgrunn, teori og metode for undersøkelsen, vil jeg i dette kapitlet fremlegge case, analyseenheter og funn som er gjort i undersøkelsen. Disse funnene vil jeg tolke tematisk. Deretter stilles den tematiske analyse- og tolkningsdelen oppimot de forskningsspørsmål som er stilt. Til slutt vil jeg se på undersøkelsens pålitelighet og validitet.

4.1. CASE OG ANALYSEENHETER

Jeg vil i denne delen forklare case og analyseenheter som ble gjort disponible for denne undersøkelsen.

4.1.1. CASEN

I denne undersøkelsen har jeg satt lys på hvordan regnskapsføreren, hans rolle og oppgaver kan være affektert av bedriftenes strategi om å offshore økonomiske tjenester.

Regnskapsføreren er en stillingsbeskrivelse, yrkestittel eller et yrke til et enkelt individ, men ses i denne sammenheng som en kollektiv enhet, altså som en hel yrkesgruppe.

Offshoring av økonomiske tjenester er en bedriftsstrategi (som er mulig i dag grunnet teknologisk utvikling) som kan gi en effekt eller konsekvens for regnskapsføreren.

Satt i kontekst: hva gjør offshoring med regnskapsføreryrket?

4.1.2. ANALYSEENHETER²⁷

Analyseenheter som er brukt i denne analysen deles inn i to kategorier; primær- og sekundærkilder.

Primærkildene mine var respondenter og informanter²⁸ som jeg holdt telefonintervju med. Disse enhetene ble valgt ut for jeg ønsket å få et bedre innsyn av dagens situasjon for

²⁷ Analyseenhet er aktører, handlinger, meninger eller hendelser som den sosiale enheten/elementet i samfunnet som undersøkelsen tar utgangspunkt i (Grønmo, 2004).

²⁸ En informant er en person som ikke representerer den gruppen vi ønsker å studere, men som har god kunnskap om gruppen eller fenomenet (Jacobsen, 2005).

regnskapsføreren og hvorledes offshoring påvirker denne. Av grunner som nevnt under kapittel 3, *Intervjudelen* og *utvelgelsesprosessen*, valgte jeg å kontakte et annet statseid selskap, Posten Norge AS og se på hvordan deres regnskapsføreroppgaver gjennomføres. For et mer helhetlig perspektiv kontaktet jeg NARF, som kan anses som en overordnet instans for regnskapsførerne. Jeg intervjuet også to regnskapsbyrå, med ulik tilnærming til offshoring som bedriftsstrategi. Alpha Økonomitjenester AS er et av disse byråene som allerede har offshoret noen økonomiske tjenester. Det andre regnskapsbyrået ønsket anonymitet, men har ikke offshoring som en del av deres bedriftsstrategi. Videre vil jeg referere til dette regnskapsbyrået som ANORegnskap.

Av sekundærkilder er analyseenhetene hentet fra litteraturen i form av en rapportartikkel og seks artikler. Alle med intervju av personer som har ytret seg om offshoring eller regnskapsførers rolle i dag.

Primærkilder: respondenter og informanter

Analyseenhetene er rangert i kronologisk rekkefølge for intervjuene. Dokumentmatrise er fremlagt i vedlegg 6.6.

Posten Norge AS er et norsk statseid firma og morselskap i konsernet Posten Norge AS. Posten Norge AS har datterselskap som omfatter både Posten og Bring. Intervjuet gjelder kun for morselskapet. Min kontaktperson og informant var senior rådgiver og prosjektleder Marie Elisabeth Jore. (Vedlegg 6.2.)

NARF står for Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening, og har som «formål å fremme de autoriserte regnskapsføreres faglige, økonomiske og sosiale interesser gjennom myndighets-, kvalitets-, kompetanse- og relasjonsarbeid» (NARF, 2014). Foreningen har stort fokus på medlemmene. Kontaktperson (både respondent og informant) var administrerende direktør Sandra Riise. (Vedlegg 6.3.)

ANORegnskap er et regnskapsbyrå som er lokalisert i en av Norges største byer og de har rundt 20 ansatte. Byrået bruker ikke offshoring som en del av deres bedriftsstrategi. Regnskapsbyrået ønsket anonymitet i undersøkelsen, men samtykket til denne beskrivelsen av regnskapsbyrået, samt bruk av dybdeintervju. Respondent var daglig leder. (Vedlegg 6.4.)

Alpha Økonomitjenester AS er et regnskapsbyrå som er lokalisert i Skedsmokorset og har rundt 20 ansatte. Byrået bruker offshoring som en del av deres bedriftsstrategi. Min kontaktperson og respondent var daglig leder Erik Nymoen. (Vedlegg 6.5.)

Dokumenter og litteratur

Artikkel (*Racere i rådgivning og regnskap*) i Adresseavisen, reportasje av Asbjørn Gravås, juli 2007. Intervjuobjekt er Egil Bårseth som er regnskapsfører og har vært i yrket lenge, samt har god kjennskap til endringen regnskapsføreren har vært gjennom.

Artikkel (*Regnskapsførere kjeder seg*) i Adresseavisen, reportasje av Ulv Dalheim, september 2008. Intervjuobjekt er Nils P. Hagen som er viseadministrerende direktør i Kvestor. Kvestor er en regnskapskjede eid av det finske konsernet Accountor Group (Byberg, 2011).

Artikkel (*Viktig med velfungerende kobling mellom kunde og leverandør*) i Outsourcing Magasinet (et magasin i samarbeid mellom NARF, Visma, Mirror, Amesto og Kvestor), 2008. Intervjuobjektet er Jon Rognes som er sivilingeniør og doktor i økonomi. Rognes spesialfelt er outsourcing.

Artikkel (*Look Homeward, Accounting*) av Kathleen Hoffleder i det amerikanske tidsmagasinet CFO, 2012. Intervjuobjektene er Stephen J. Cosgrove, VP, corporate controller, CFO (chief accounting officer) i Johnson&Johnson og Susan Grafton, senior vice president, controller og chief accounting officer i Best Buy.

Artikkel (*NARF anbefaler medlemmene å satse på ny teknologi*) i Finansavisen bilag; Regnskap og økonomistyring(Netledger), september 2012. Intervjuobjekt er Sandra Riise, administrerende direktør i NARF.

Rapportartikkel (*Offshoring Tax and Audit Procedures: Implications for U.S.-Based Employee Education*) hentet fra magasinet American Accounting Association; Issues in Accounting Education, skrevet av Brian E. Daugherty, Denise Dickins og M.G. Fennema i 2012. Fennema er professor ved Florida State University, mens Daugherty og Dickins er assisterende universitetsprofessorer (lærere) ved University of Wisconsin og East Carolina University. Informasjon er hentet fra deres analyse og tolkning av situasjonen.

Artikkel (*Frykter masseutflagging*) i VG av Bjørn Haugan, juli 2013. Intervjuobjekt er Ap-ordfører Stanley Wirak i Sandnes.

4.2. FUNN GJORT I UNDERSØKELSEN; ANALYSE OG TOLKNING

I dette kapittelet skal jeg vise til de funn som var fremtredende i undersøkelsen som ble gjort. Først vil jeg analysere og forklare funn med sitater, kommentarer, beskrivelser og henvisninger til tema eller emner. Deretter vil jeg gjøre en oppsummerende tolkning under hver kategori. Kategoriseringen av de forskjellige emnene, er

- 1) En splittet rolle; rådgiver og produsent
- 2) Størrelsen betyr noe
- 3) Ikke alle oppgaver kan offshores
- 4) Teknologien vil ta igjen offshoring
- 5) Offshoring som en trend eller midlertidig funksjon
- 6) Regnskapsførerens nye oppgaver (kontroll)

I denne analysedelen vil utsagn fra analyseenhetene settes i anførselstegn og kursiv utheving for å lettere differensiere deres uttalelser fra min egen tekst og tolkning.

4.2.1. EN SPLITTET ROLLE; RÅDGIVER OG PRODUSENT

I 2007 ble regnskapsfører Egil Bårseth intervjuet av Adresseavisen, og hadde følgende svar til spørsmål om at regnskapsførerne blir mer som revisorene (og fungere som rådgivere for klientene sine): *«Vi ser nok tegn til det, ja. Selv kunne jeg ønske at klienter oftere spurte meg eller andre her på kontoret om råd, f. eks. i forbindelse med større investeringer.»* (Gravås, 2007)

Han tror at det neste store spranget (et framtidsperspektiv fra 2007) vil være at det meste blir overført/scannet elektronisk. Dette har de testet litt ut, og ser at metoden er tidsbesparende og tror at *«den [blir] sikkert alminnelig etter hvert.»*

I 2008 uttalte viseadministrerende direktør i Kvestor, Nils P. Hagen, til Adresseavisen at *«fortsatt tror [regnskaps]bransjen at det er mer å hente, ikke minst når det gjelder konsulentbistand, et felt hvor mange[kunder] frem til nå har valgt å forholde seg til revisorene.»*

Da, i 2008, mente Hagen at regnskapsførerene ikke hadde vært flinke nok til å selge hele tilbudsbredden til kunden, rådgivningsdelen utgjorde bare 3,4 prosent av virksomheten i 2008. Han mener fordelene til regnskapsførerene ligger i den tette kontakten med kundene, noe ikke revisorene har (Dalheim, 2008).

ANORegnskap uttaler at deres *«rolle er mye mer rådgivningsorientert nå, mens tidligere var den produksjonsorientert. [...] vi bruker mye mer tid nå med å snakke med kundene, har flere møter med dem, mer involvert med dem og i deres prosjekter.»* Dette mener han er positivt, da det gjør jobben mer interessant, samt mer lønnsomt enn produksjon, noe han mener har ført til økt timepris hos regnskapsførerene.

Erik Nymoen i Alpha Økonomitjenester AS ønsker og tror at de ansatte ser på offshoring som en spennende utvikling. En utvikling som også kan gjøre de ansatte mer attraktive i arbeidsmarkedet.

I tillegg mener han at ved offshoring kan de *«tilføre kunden litt mer informasjon enn det og bare behandle bilag, avstemme bank eller levere en rapport. Det bør ligge til rette at vi kan gi kunden en høyere verdi i den rapporteringen vi gjør.»*

Sandra Riise i NARF sier at faktorer som teknologisk utvikling, lovendringer, endret kundebehov og økt konkurranse fra revisorer har ført til at regnskapsførerrollen er endret i og med at *«det blir mindre tid benyttet på produksjon, mer på rådgivning og kunderelatert arbeid.»*

Riise mener også at det er *«veldig bra at de tidligere tradisjonelle rutinemessige oppgavene nå blir effektivisert igjennom IKT slik at regnskapsfører kan bruke mer tid på å gjøre kunden mer lønnsom.»*

ANORegnskap nevner at *«det som ofte skjer er at de store kundene tar produksjonsdelen selv, og splitter oppdrag mellom produksjon, mens alt som har med rådgivningsdelen da bruker de eksterne folk som oss.»*

Erik Nymoen i Alpha Økonomitjenester AS, som har erfaring med offshoring, forklarer at det hele tiden har vært viktig å trygge de arbeidsplassene de har hjemme. Deres grunntanke har vært at offshoringen *«skal lette vårt arbeid, men likevel kunne sikre de arbeidsplassene vi har, men det betyr kanskje at vår rekruttering har derfor ikke gått så fort, som til eksempel hvis vi hadde gjort det tradisjonelt.»*

Daugherty, Dickins og Fennema (2012) beskriver dagens situasjon i USA som så prekær at utdanningsinstitusjoner trenger å respondere til den nye realiteten og utvikle utdanningsprogram tilpasset den nye situasjonen for regnskapsføreren. Forfatterne henviser til fortiden og hvordan utdanningen tilpasset seg den nye teknologien som kom på 80-tallet, og sammenligner offshoringen med datidens utvikling.

OPPSUMMERING OG TOLKNING

En regnskapsfører i dag er ikke som han tidligere var. De siste årene har endret oppgaver og rolle i vesentlig grad. Det er lett å lese samsvar mellom alle respondenter, informanter og dokumenter som alle tyder på at regnskapsføreren har vært og er i en dynamisk bevegelse. Alle viser til at regnskapsførerens rolle har endret seg eller på vei bort fra den tradisjonelle rollen.

Et av de viktigste funnene som ble gjort i undersøkelsen var splittelsen av regnskapsførerens rolle. Det som tidligere har vært en og samme rolle, altså både produksjon og rådgiver, er nå blitt tydelig splittet. Da det tidligere var større fokus på produksjonsdelen, er det nå blitt erstattet av en rådgivende funksjon, pga. endret kundebehov og etterspørsel. Dette mye grunnet den teknologiske hjelpen man får i form av regnskapsprogram, overføringer og selvbetjening for kundene.

Det er stor enighet blant analyseenhetene at rådgiverdelen vil ta en gradvis større del i regnskapsførerens oppgaver og rolle. Produksjonsdelen innen regnskapsføring vil minke, da det meste kan automatiseres med tiden. Produksjonsdelen, som f.eks. manuell bilagshåndtering, har allerede minket. Dette mye takket være teknologiutviklingen, samt at kunden selv tar mer del i registrering i økonomisystemene. I 2008 mente Nils Hagen i Kvestor at rådgivningsdelen utgjorde kun 3,4 prosent av virksomheten. I dag ser de fleste av respondentene for seg at innen kort tid vil mesteparten av produksjonsdelen for regnskapsføreren bli borte for godt. Dette er en meget drastisk endring, hvis man tar i betraktning at, ifølge Hagen i 2008, utgjorde rådgivningen under 5 prosent, mens den i dag utgjør mesteparten av regnskapsførerens rolle.

For den resterende produksjonsdelen som blir igjen i regnskapsbyråene, er offshoring en måte å behandle denne på. Dette mener respondenter at kan effektivisere regnskapsførerens tid ved og i stedet kunne gi kunden råd og derfor mer lønnsom.

Denne omveltningen, spesielt rettet mot teknologisk utvikling og offshoring, viser til bekymring over at ikke alle henger med i så stor fart. Her refereres spesielt til situasjonen i USA hvor man oppfordrer utdanningsinstitusjoner til å følge med i utviklingen.

Jeg gjorde tidligere antagelser rundt regnskapsføreren og hvordan offshoring har påvirket rollen. En av antagelsene var at *den rådgivende delen som allerede er der, vil stå mer i fokus*. Ut ifra funn gjort, vil jeg si at dette bekrefter antagelsen gjort. Derimot skal det nevnes at offshoring er en måte å løse driftsoppgavene på, lette arbeidet, samt frigjøre tid som igjen kan brukes på å gjøre kunden mer lønnsom.

Respondentene snakket i undersøkelsen om at det er den teknologiske utviklingen som har forårsaket en endring eller splittelse av rollen til regnskapsføreren. Det var ikke stort fokus på at offshoring var en stor effekt av denne utviklingen, men det er med på å øke forskjellen mellom de to rollene som regnskapsføreren har, for når de gjenværende produksjonsoppgavene til regnskapsføreren blir offshoret vil effekten bli at mer rådgivende arbeid vil øke.

I figur-1 forsøker jeg å vise til den endringen som har skjedd med regnskapsførerens rolle de siste årene. Funksjonene som regnskapsføreren har hatt, i tillegg til kontroll etc., kan sies å bestå av to overlappende hovedkomponenter. Figuren illustrerer hvor stor del disse to komponentene har hatt i regnskapsførerens hverdag og rolle gjennom de siste årene. Tallene er fiktive, men basert på funn i undersøkelsen, samt uttalelser som;

2007, Egil Bårseth, regnskapsfører: *tror metoden (elektroniske overføringer/skanning) vil bli allmenn praksis. I tillegg «kunne jeg ønske at klienter oftere spurte meg eller andre her på kontoret om råd»* (Gravås, 2007)

2008, Nils P. Hagen, Kvestor: *«Rådgivning utgjør bare 3,4 prosent av virksomheten.»* (Dalheim, 2008)

2014, Daglig Leder, ANORegnskap: *«rolle er mye mer rådgivningsorientert nå, mens tidligere var den produksjonsorientert[...]de store kundene tar produksjonsdelen selv[...] mens alt som har med rådgivningsdelen da bruker de eksterne folk som oss.»*

2014, Sandra Riise, NARF: *«det blir mindre tid benyttet på produksjon, mer på rådgivning og kunderelatert arbeid.»*

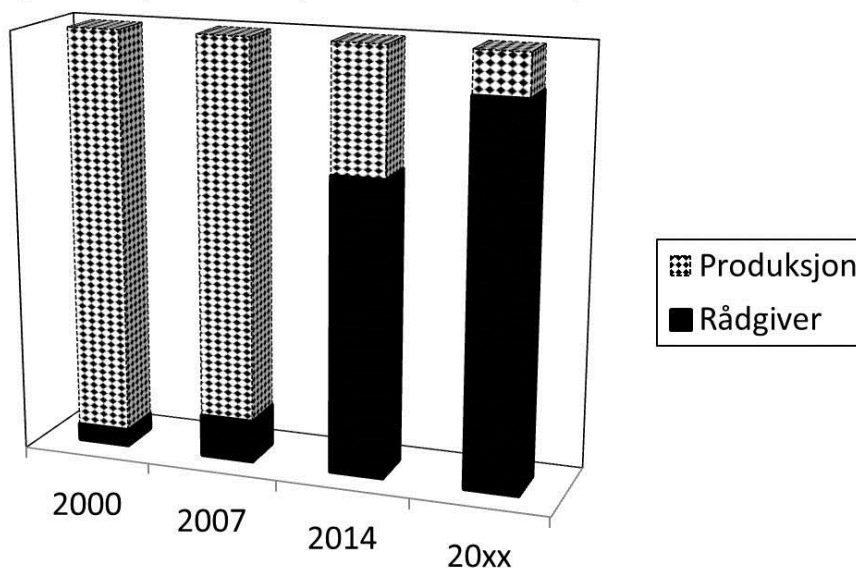
20xx, ANO Regnskap: «til slutt vil [produksjons]prosessen, i hvert fall opptil 80-90 prosent være automatisert eller elektronisk.» (Se pkt. 4.2.4 for henvisning av uttalelser.)

20xx, Alpha Økonomitjenester AS, Erik Nymoen«[...]på sikt er det lite manuell behandling av en regnskapsperson.» (Se pkt. 4.2.4 for henvisning av uttalelser.)

Figur-1

Evolusjonen av regnskapsførerens rolle

(fiktive tall, men basert på funn i undersøkelsen)

4.2.2. STØRRELSEN BETYR NOE

Kommentar til tema/kategoritittel: Offshoring eller utflagging viser seg i hovedsak å være forbeholdt regnskapsbyrå som har store kunder og/eller med store mengder bilag.

Sivilingeniør og forsker innen outsourcing, Jon Rognes, mener at det er få skandinaviske konsern som kan tjene på offshoring. De aktuelle er internasjonale konsern med mange ansatte (Outsourcing Magasinet, 2008). Til magasinet sier han også at «når det gjelder utsetting av tjenester til utlandet, såkalt offshoring, er det bare et fåtall konsern i Skandinavia som er store nok til å kunne tjene på det.»

Administrerende direktør i NARF, Sandra Riise, er enig med Rognes som uttaler at «de selskapene som er veldig store, f.eks. Statoil og Posten, har så store transaksjonsmengder at

det kan være lønnsomt å sette administrative oppgaver til utlandet, mens de mindre bruker en regnskapsfører.»

Hun mener også at offshoring er en måte for regnskapsbyråene eller bedriftene å løse driftsoppgavene på. Riise sier at *«I Norge har vi tidligere vært så effektive (flinke til å ta i bruk ny teknologi), at vi har klart å konkurrere med utflagging. Vår effektivitet har imidlertid de senere år stoppet opp. Land som Baltikum, Romania, Sri Lanka etc. som har nå betydelig lavere lønninger, har økt sin effektivitet, har investert i kompetanse og de kan språket vårt»*

Daglig leder i ANORegnskap er usikker på om offshoring lønner seg og sier *«effektiviseringen i dataløsninger spiser opp det man tjener med å flagge ut, så det må være store volum for at det skal lønne seg.»* Han forstår at store selskaper som Statoil gjør det, men føler det ikke er så aktuelt for mindre aktører da dette mest blir gjort av datamaskiner og programvare.

Erik Nymoen, daglig leder i Alpha Økonomitjenester AS, mener at små bedrifter også kan ha fordeler av offshoring, noe de selv har gjort. Han mener bedrifter som ikke offshorer *«kommer til å slite med lønnsomhet, og lønnsomheten kan være presset i denne bransjen, og da at man benytter noe av regnskapsproduksjonen (ved mye bilag etc.) og får andre til å hjelpe oss med det, leder til at vi kan få frigjort tid til kvalitetssikring på regnskapsrapportering.»*

OPPSUMMERING OG TOLKNING

Det viser seg å være enighet blant analyseenheter at offshoring gjelder i hovedsak de store firmaene, med mange ansatte eller med mye manuell behandling av bilag. Tidligere har volumet av den manuelle behandlingen, også kalt produksjonsdelen til regnskapsføreren, vært mye større enn den er i dag. Men alt er ikke automatisert, og manuell behandling er fortsatt en del av regnskapsførerenes oppgaver, da spesielt for de store bedriftene som har stort volum med produksjon.

Derimot er det mindre regnskapsbyrå som også setter bort oppgaver til utlandet, og de mener at dette effektiviserer det daglige arbeidet. Hensikten med offshoring for mindre regnskapsbyrå, er det ikke alle som ser helt meningen med, da teknologien tar seg av mestedelen av det som eventuelt skulle bli satt bort. Derimot har mange lavkostland spesialisert seg og blitt mer effektive, samt rimeligere enn i Norge.

Lønnsomhet og effektivisering er stikkord som går igjen i forhold til offshoring av økonomiske tjenester. For at det skal lønne seg å offshore, bør det være stor nok mengde av produksjon. Statoil og Posten Norge AS er to slike store firma, som nå begge har offshoret. Det er ikke så mange firma i Norge på dimensjon med Statoil og Posten Norge AS, så hvor mange selskap som eventuelt velger offshoring i fremtiden blir derfor begrenset.

En av begrensningene mine var å ikke differensiere mellom store, små og mellomstore bedrifter, da jeg ønsket å finne mest mulig informasjon og funn; uavhengig av størrelse. Etter funn som er gjort viser det seg at større og internasjonale firma ser ut til å ha mest å tjene på en offshoring av økonomiske tjenester. For mindre og mellomstore ser det ut til å være en vurderingssak ettersom volum på kundemasse, bilag og hvordan deres kunder behandler transaksjonene sine (grad av teknologi brukt).

Dette var et funn som jeg ikke var forberedt på, og synes det er interessant at størrelsen av bedrift og grad av teknologibruk kan være en avgjørende faktor for hvorvidt et selskap offshorer eller ikke.

4.2.3. IKKE ALLE OPPGAVER KAN OFFSHORES

ANOREgnskap, ved daglig leder, mener at rådgiverrollen ikke kan settes utenfor landegrensene: *«Som bedrift, så ringer man sjelden folk i Polen for å be om råd til hvordan investere i sin bedrift i Norge, men å be om produksjon av et regnskap, det bryr de seg ikke om hvor blir gjort.»*

ANOREgnskap viser også til viktigheten av tillitt mellom kunden og regnskapsføreren. *«Det som er viktig for kundene i dag, er ikke produksjonsdelen, men i dag har det med tillitt til din regnskapsfører, man snakker om viktige tema som penger og skatt. Vi har 90 prosent av kundene her i lokalt i byen. Vi opplever at kundene søker de lokale regnskapsførere.»*

Administrerende direktør i NARF, Sandra Riise sier at *«[lavkostland] har nå betydelig lavere lønninger, har økt sin effektivitet, har investert i kompetanse og de kan språket vårt.»* Hun mener at det er da det kan begynne å bli lønnsomt og aktuelt med offshoring. Derimot presiserer hun viktigheten av den norske regnskapsføreres kompetanse og kunnskap, og sier at norske *«regnskapsførerne har kompetanse på et område som er veldig viktig for alle bedrifter i Norge. Kunnskap om regnskap, skatt, avgift og øvrig økonomi, viktigheten av å tjene penger samt skape økt verdi er av fundamental betydning.»*

Riise bruker uttrykket *den fremtidige regnskapsfører* og mener at han eller hun «kommer til å bruke regnskapet som et verktøy for å selge rådgivning som gjør kundene enda mer lønnsom.» Hun mener også at «de fleste regnskapsførere som er fremtidsorientert, har etablert nettverk med ressurspersoner/miljø som de spiller på for å gjøre kunden god, eks. IKT-kompetanse, revisjon, advokater, banker, meglere, øvrige rådgivere. Målet er at kunden bare behøver å kontakte én person; sin regnskapsfører – for å få den hjelp som er nødvendig på det administrative området.»

OPPSUMMERING OG TOLKNING

De fleste av analyseenhetene snakker om produksjonsdelen av regnskapsførerens rolle, med hensyn til offshoring. Det viser seg at det er en felles forståelse for at offshoring er forbeholdt produksjon og ikke rådgivningsdelen.

Regnskapsførerens kompetanse er ganske unik for bedriftene, da han har kunnskap innen mange felt som er viktige og vitale for bedriftene. Denne kompetansen er vanskelig å finne i andre land, da det skal henvises til regler, standarder, skjema, frister, skatt, lokale investeringer, samfunnskjennskap og lokal kunnskap etc. Denne kompetansen sitter den norske regnskapsfører med og det innebærer at rådgivning er en viktig og vesentlig funksjon for regnskapsføreren.

En av respondentene ga en morsom bemerkning om at man (som kunde) ikke ringer til et annet land for å be om råd om lokale investeringer her hjemme. Dette er viktige funn i undersøkelsen, da man kan se at offshoringen har en begrensning i seg selv.

Antagelser om at *regnskapsføreren vil få nye oppgaver og den rådgivende del vil stå mer i fokus* kan vise seg å ha tyngde med tanke på de funn som er gjort i undersøkelsen. Det viser seg at respondenter og dokumentanalyse viser til at den rådgivende delen vil bli større og større for regnskapsførerens rolle. Derimot er mine antagelser basert på at offshoring vil bli en allmennpraktiserende funksjon i regnskapsbyråene, mens i resultatene mine har jeg funnet at det er grunnet den teknologiske utviklingen at regnskapsførerens rådgivende del vil stå mer i fokus.

Under neste punkt vil jeg se mer på den teknologiske betydningen av oppgaver som lar seg offshores eller ikke.

4.2.4. TEKNOLOGIEN VIL TA IGJEN OFFSHORING

Kommentar til tema/kategoritittel: Teknologien er i kraftig fart og utvikling mot å automatisere det meste innen produksjonsdelen tilhørende regnskapsføreren.

ANOREgnskap sier at siden 2006 har deres kundeantall doblet seg og han mener det er «fordi programvarene tillater oss å jobbe mye mer effektivt på denne måten.»

ANOREgnskap mener også at «til slutt vil [produksjons]prosessen, i hvert fall opptil 80-90 prosent være automatisert eller elektronisk[...][og] de folkene i bransjen som kun kan føre bilag etc. er dessverre utdatert og [...] mister jobbene sine.»

Alpha Økonomitjenester AS ved Erik Nymoen støtter opp under dette, da han sier «at på sikt er det lite manuell behandling av en regnskapsperson.»

Marie Elisabeth Jore i Posten Norge AS mener også at regnskapsførerens rolle vil «fremdeles være i endring, og dette har mye med regnskapssystemene som brukes og at disse blir mer og mer integrerte og at dataflyten går fra bedriftens interne systemer og over i et økonomisystem hvor det er regnskapsfører som håndterer økonomisystemene.»

NARF ved Sandra Riise uttrykker bekymring over at de regnskapsførerne som ikke følger den teknologiske utviklingen vil «risikere å bli stående igjen på perrongen» (sitat hentet fra Netledger Internet Accounting (2012), med godkjenning av Riise som bruk av intervjumateriale). Hun nevner også i intervjuet vårt at «det er mange tradisjonelle regnskapsbyråer som tenker at deres kunder kun har behov for det som man tilbyr i dag (selvangivelser og momsoppgaver etc.), og at det skal fortsette slik. Men det man egentlig gjør da, er å redusere verdien av egen bedrift.»

OPPSUMMERING OG TOLKNING

Teknologi, automatisering, Nettsky og avanserte nettbaserte økonomisystem har raskt blitt til god støtte for regnskapsføreren og regnskapsbyråene. Denne utviklingen mener respondentene ikke har stagnert eller stoppet opp enda.

Majoriteten som deltok i undersøkelsen mener at etter hvert vil teknologien ta over de fleste produksjonsrelaterte oppgavene som regnskapsføreren sitter igjen med i dag. Det er stor tro og optimisme blant respondentene på at de manuelle driftsoppgavene til slutt vil bli minimale. Dette leder oss til tanken om at teknologien vil ta igjen de oppgavene som nå offshores.

Offshoring er, etter funn gjort, mest produksjonsrelatert. Hvis de fleste produksjonsrelaterte oppgaver til regnskapsføreren blir automatisert, vil dette lede til at det er svært få oppgaver som er nødvendig og offshore, noe respondentene påpekte under intervjuene.

Antagelser gjort om at *teknologi og offshoring vil fungere så bra, og videre i fremtiden vil data og teknologi overta regnskapsførerens rolle*, kan vise seg å ha dels tyngde i seg. Teori om at *teknologien vil fungere så bra og etter hvert overta rollen til regnskapsføreren* kan splittes i to deler; regnskapsføreren som 1) rådgiver og som 2) produsent.

- 1) Rådgivning vises ved funn å være vanskelig å offshore. Kundene ønsker lokale, og i hvert fall nasjonale, finansielle rådgivere. Etter analyseenhetenes mening, kan ikke teknologi overta denne delen (i nær framtid), derfor kan den heller ikke offshores.
- 2) Produksjonsdelen til regnskapsføreren, som nå også blir offshoret i enkelte firma, kan vise seg å bli automatisert etter flere nye teknologiske framskritt innen økonomisystemer og kommunikasjonssamband. Antagelser om at teknologien kan ta over produksjonsdelen viser å ha relevans i seg. Dette kan da lede til at den delen av regnskapsførerens oppgaver vil forsvinne.

Ettersom evolusjonen av teknologi har også rådgiverrollen sakte men sikkert utviklet seg, jf. figur-1, og antagelser om at *regnskapsførerens rolle vil dø ut* kan si å ha relevans i seg når det gjelder produksjon, men ikke for den rådgivende delen.

4.2.5. OFFSHORING SOM EN TREND ELLER MIDLERTIDIG FUNKSJON

I VG uttrykker Ap-ordfører Stanley Wirak i Sandnes dette om offshoringen, spesielt myntet mot Statoil:

«Poenget er at sier vi ja til utflagging av sentrale funksjoner som regnskap og økonomi, så er det nesten ingen grenser for hva som kan flagges ut av kjernevirksomhet. - Jeg frykter at hvis staten som desidert største eier, ikke griper inn nå, så åpner det for masseutflagging. [...]Ja, vi risikerer en lignende utvikling[som skipsfarten]. Der begynte det også med utflagging og ende[sic] med at vi knapt har noe tilbake» (Haugan, 2013b).

Derimot, ser vi over Atlanterhavet til USA og store internasjonale konsern som tidligere har offshoret, er det flere som nå har backshoret disse økonomiske tjenestene.

Tidsskriftmagasinet CFO beskriver hvordan Johnson&Johnson er i prosessen med å backshore sine økonomiske tjenester. Stephen J. Cosgrove, VP, corporate controller, CFO i Johnson&Johnson uttalte at det var misnøye («dissatisfaction») og lønnsomhet som var hovedårsaken til hjemhenting; «*I noen tilfeller, kan vi faktisk gjøre det billigere In-house*» (Hoffleder, 2012).

Susan Grafton, senior vice president, controller, og chief accounting officer i Best Buy forklarer til CFO-magasinet at de allerede har backshoret sine økonomiske tjenester, da de mente de fikk bedre kontroll hjemme i USA med lokale (geografisk) ansatte å forholde seg til. De viser nå til at det er ingen andre enn seg selv å peke fingeren på hvis noe er feil i regnskapet. De kan ikke lenger si «*Det var India! De gjorde feilen*» (Hoffleder, 2012).

Daglig leder i ANORegnskap mener at til slutt vil prosessen være automatisert og det ikke er noen hensikt med utflagging. De sier også at «*selve rådgivningen kan man ikke sette ut, mens produksjonsdelen kan du sette ut til utlandet[...]Poenget med utflagging, altså man kan gjøre det hvor som helst fra verden, men det er ingen vits i det da dataen gjør jobben uansett.*»

Dette støttes av NARF som forklarer at «*i dag er det hovedsakelig produksjon som er flagget ut til andre land (eks. skanning, kontering, føring, avstemming). Om ganske få år vil alle transaksjoner være elektronisk, og da reduseres mye av hensikten med å flagge ut produksjon.*»

Riise nevner også økonomisk kriminalitet, en risiko ved offshoring. «*[...] hvis man inngår avtale med andre eksterne selskap, som ikke har de samme etiske og økonomiske standarder som oss i Norge, finnes det en risiko for økonomisk kriminalitet som er vanskelig å forsikre seg mot.*» Men hun «*tror ikke det er så stor risiko med offshoring til Baltikum, Romania e.l. hvis man selv eier virksomheten; - man har arbeidsgiveransvaret og kontroll.*»

OPPSUMMERING OG TOLKNING

Det er flere, inkludert AP-ordfører Stanley Wirak og undertegnede, som har uttrykket bekymring ved offshoring av økonomiske tjenester. Derimot viser det seg at flere internasjonale selskap i utlandet henter hjem sine offshoredede funksjoner ettersom grunner som misnøye eller større behov for kontroll. Risiko, som økonomisk kriminalitet, kan også være en faktor for hvorledes bedriftene opplever offshoringen.

Derimot mener flere av respondentene og informantene det er et spørsmål om tid, før den teknologiske utviklingen har automatisert de fleste av produksjonsoppgaver til regnskapsføreren. Dermed er offshoring lite hensiktsmessig mener de.

En grunn for å offshore sine oppgaver er nettopp for effektivisering og lønnsomhet i bedriften. Hvis dette blir automatisert via data og økonomisystemer, gir det liten mening i å sette bort disse økonomisystemene til et annet land, da man kan gjøre det til samme pris hjemme.

Offshoring som trend, var en av mine antagelser i denne undersøkelsen, og etter funn som er gjort kan jeg si at det er hold i antagelsen. Hvorvidt grunnlaget for antagelsen samsvarer med funnene i undersøkelsen kan diskuteres. I mine antagelser gjorde jeg opp en mening om at offshoring ikke var kostbesparende nok eller at det ga andre problemrelaterede grunner for å hente oppgavene hjem igjen. Funnene viser at det finnes bedrifter som henter oppgavene hjem igjen av grunner som nevnt og antatt. Derimot viser funnene også at oppgavene til slutt vil bli tatt over av dataløsninger og IKT. Ergo vil offshoringen sin funksjon, altså å lette arbeidet til regnskapsføreren, være overflødig, da dataløsninger til slutt vil overta den funksjonen.

4.2.6. REGNSKAPSFØRERENS NYE OPPGAVER (KONTROLL)

Marie Elisabeth Jore i Posten Norge AS mener at *«det er jo mange oppgaver som står igjen [...] hvor det er regnskapsfører som håndterer økonomisystemene, og så gjør de kontroller av ulike slag.»*

Jore tror også at puncher-rollen for regnskapsføreren blir borte og at man sitter igjen med en kontrollfunksjon, en fagressurs som passer på at ting blir gjort korrekt. Hun sier at *«mye av rollen til en regnskapsfører er gått mer over på en kontrollrolle enn på en ren punching av bilag.»*

ANORegnskap mener at *«Produksjonen vil være der, men den blir automatisert, mens vi skal kvalitetssikre at ting er riktig og da blir det også en mer kontrolljobb enn før (at skatten man betaler er riktig, ligning er riktig etc.).»*

Erik Nymoen i Alpha Økonomitjenester AS sier at *«på denne måten så blir det jo at våre regnskapsmedarbeidere får en litt mer kontrollfunksjon.[...]regnskapsføreren hverdag kan bli mer å kontrollere, håndtere og kvalitetssikre data.»* Han sammenligner med bankene hvor *«det [går] helt elektronisk (filhåndtering, remitteringsfiler, henter tilbake filer). Man behandler ikke bilag fysisk i hånden lenger eller i perm lenger.»*

NARF, ved Sandra Riise, sier at det totale bildet «for regnskapsførerbransjen er at det er [i]en stor endringsprosess, og [...] det nye regnskapsbyrået skal formes, både m h t tjenesteinnhold, kompetanse og organisering.»

Daugherty, Dickins og Fennema, (2012) skriver i sin rapport at siden nesten alle kundeopp-gaver som ikke krever fysisk tilstedeværelse kan bli offshoret, vil det bli desto «viktigere for de ansatte som har fysisk klientkontakt å mestre oppgaver som har med å oppdage forfalskning, eller undersøke arbeidet med et kritisk øye, evaluere og revidere kompliserte regnskap, skatt, transaksjoner, estimater og avstemminger.»

OPPSUMMERING OG TOLKNING

Den store endringen i regnskapsførerens rolle viser at det kommer nye oppgaver med den nye rollen som regnskapsførerens sitter med. I tillegg til å ha en rådgivende funksjon, som jeg har forklart i de foregående punktene, trer det nå frem enda flere oppgaver som er relatert til kontroll. Analyseeneheten ser at den teknologiske utviklingen og automatisering leder til at flere områder må kontrolleres og kvalitetssikres.

De fleste funn gjort i undersøkelsen som omhandler regnskapsførerens nye oppgaver, relateres til analyse, kvalitetssikring og kontroll av data. I tillegg uttaler professorene fra USA at det er viktig for framtiden at regnskapsførerens mestrer kontrolloppgaver som forfalskning, revidering av regnskap, skatt, transaksjoner etc.

I teoridelen er en av mine antagelser at regnskapsførerens etter hvert vil fungere som et *kontrollorgan*. Antagelsen baseres på at offshoring blir vedvarende og at regnskapsførerens vil fungere som kontrollorgan for de offshoredede oppgavene, noe som strider mot funnene jeg har gjort. Derimot viser funn at det er produksjonsdelen (enten offshoret eller automatisert) som regnskapsførerens vil måtte utforske, kvalitetssikre og kontrollere i framtiden.

4.3. FORSKNINGSSPØRSMÅL TOLKET OPPIMOT FUNN.

Forskningsspørsmål 1.

Ut ifra de funn som er gjort føler jeg mange av spørsmålene mine er besvart tilstrekkelig, og en av disse er forskningsspørsmålet om *hvordan regnskapsførerens i Norge berøres av offshoring av deres daglige oppgaver.*

Regnskapsførerens oppgaver er blitt mer automatisert og teknologisk styrt enn de tidligere funksjonene som regnskapsføreren har hatt. Regnskapsføreren er i hovedsak berørt av den teknologiske utviklingen som er gjort, derimot er offshoring en konsekvens av denne utviklingen og de produksjonsrelaterte oppgavene som ikke er automatisert kan derfor settes bort til utlandet.

For bedriftene som har store mengder med produksjon som ønsker å effektivisere arbeidet, er offshoring en måte å frigjøre mer tid til rådgivning, kontroll og analytiske funksjoner. For de mindre byråene hvor produksjonen er så liten viser offshoring å være lite hensiktsmessig.

Offshoring, i tidsperspektiv, ser ut til å finne sted i en overgang mellom delvis og full automatisering, og med tiden ser den ut til å bli nærmest fullt automatisert, så hvorvidt den resterende delen av produksjon som regnskapsføreren står igjen med blir offshoret eller ikke, viser seg å ha liten betydning for regnskapsføreren. Dette kan være på grunn av innstillingen om at det mesteparten av produksjonsoppgavene til regnskapsføreren vil forsvinne, enten ved hjelp av offshoring eller automatisering.

Forskningsspørsmål 2.

Hva gjør offshoring av regnskapsføring med rollen som regnskapsføreren har i næringslivet?

I undersøkelsen har jeg funnet at rollen til regnskapsføreren kan deles i to deler, en til produksjon og en til rådgivende rolle. Disse rollene har som følge av teknologisk utvikling vist seg å endres fra en produsent til rådgiver. Offshoring er en funksjon som gjør rollen til regnskapsføreren enda mer rådgivende enn den ville vært hvis den fortsatt hadde hatt produksjonsdelen hjemme.

Forskningsspørsmål 3.

Hvordan oppfatter regnskapsføreren dagens rolle kontra framtidens rolle?

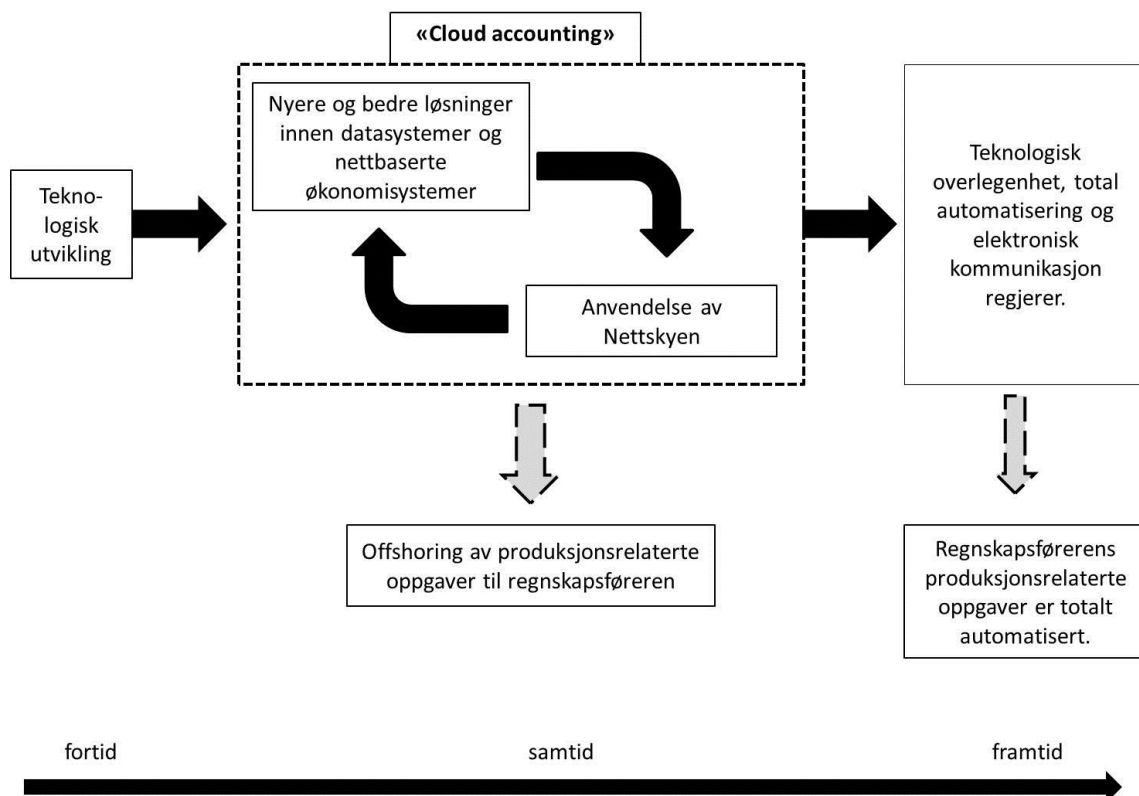
De fleste involverte parter i undersøkelsen viser til at regnskapsføreren er i en omstillingsprosess og har fortsatt noen runder igjen, før eventuelt rollen er ferdig formet. Framtidens rolle viser seg å ha enda mer fokus på rådgivning enn i dag. Det er stor tro på at den produksjonsdelen som regnskapsføreren har i dag, nærmest vil forsvinne i nær framtid. I undersøkelsen viser funn at det er optimisme og iver for den nye utviklingen, som både letter regnskapsførerens hverdag og gjør den mer interessant enn med en ren produksjonsbasert

tilnærming. Det viser seg at mange ønsker å involvere seg mer i kundenes økonomiske og finansielle behov for rådgivning.

Dagens rolle for regnskapsføreren er i en endring, og vil mest sannsynlig endres til en mer rådgivende rolle. Dette er noe jeg ønsker å beskrive i figur-2, hvor man ser utviklingen som har vært og hvor regnskapsføreren står i dag, samt hvilken rolle framtiden vil bringe. I figuren viser jeg offshoringen som en ekstern part, som tar produksjonen som er i dag hos bedrifter med stort produksjonsvolum, samt hvorledes denne funksjonen vil framstå som overflødig i nær framtid.

Modellen viser hvorledes en kontinuerlig input av ny utvikling av teknologi (fortid-samtid-framtid) leder til «cloud accounting» (samtid) ved hjelp av bedre dataløsninger i samhandling med Nettskyen. Denne prosessen er kontinuerlig da stadig nyere og bedre løsninger innen teknologi utvikles. Den gjenstående produksjonsdelen innen regnskapsføringen illustreres i figuren som en offshoring eksternt. Ser man videre inn i framtiden, hvor antagelser om nesten full automatisering vil foregå, vil de produksjonsoppgavene som de eksterne leverandørene tilbyr (offshoringen) bli overflødig.

Figur-2

4.4. PÅLITELIGHET OG VALIDITET

Jeg har, som nevnt under punkt 3.2.3. etter beste evne prøvd å reflektere over mitt eget arbeid og prosess for denne undersøkelsen. Derfor synes jeg det er viktig å fremlegge, avslutningsvis, en kommentar om hvorledes jeg oppfatter studiens pålitelighet og validitet.

I denne studien har jeg ønsket å besvare tre forskningsspørsmål for å prøve å se en mer beskrivende helhetlig forståelse for hvordan regnskapsførerens situasjon blir oppfattet i dag. Pålitelighet er en avgjørende faktor, og jeg ønsket gjerne å få besvart disse spørsmålene etter beste evne. Etter endt metodebruk og analyse, mener jeg at svarene dekker mye av området jeg ønsket å belyse. Svarene var av relevans til forskningsspørsmål. Det som var overraskende, i analyse og tolkning, var at offshoringen ser ut til å være en mindre betydelig faktor i forhold til det store bildet; den teknologiske utviklingen mot fullstendig automatisering. Spørsmålene som var rettet mot offshoring ble satt litt på sidelinjen, da det i all hovedsak ble fokusert på teknologien.

Den teoretiske generaliseringen kan gi en liten indikasjon på virkeligheten, men tatt i betraktning av den totale gyldigheten for denne undersøkelsen, er kanskje denne undersøkelsen altfor begrenset til for å gi et dekkende og tilfredsstillende svar.

Ettersom jeg har intervjuet en overordnet organisasjon som NARF, føler jeg at jeg har fått et større og dypere innsyn i regnskapsføreryrket og regnskapsførerens rolle enn om jeg hadde intervjuet et lite fåtall av regnskapsførere. Sandra Riise har en enorm kunnskap, innsikt og oversikt over hva som skjer hos regnskapsførerne i dag, noe som jeg anser å gi oppgaven både økt pålitelighet samt validitet.

Posten Norge AS har også flagget ut, så den viste seg å ikke representere gruppen av regnskapsførere, men den informasjonen som ble gitt var av god kvalitet, da informanten virket å ha god innsikt i situasjonen, men sett fra et eksternt perspektiv.

I litteraturdelen var noen av artiklene fra annonsebilag, så en proklamerende mening om teknologisk utvikling kan ha hatt effekt for de funn som er gjort. Det er mye materiale som reklamerer for den nye teknologien som er kommet, men det finnes lite litteratur som forsvarer den tradisjonelle regnskapsføreren.

Kapittel 5 - AVSLUTNING

I dette kapitlet vil jeg konkludere de funn som er opp mot teori om hvilke konsekvenser offshoring av økonomiske tjenester gir for regnskapsføreren. Til slutt vil jeg vise til områder som kan være aktuelle for videre undersøkelser.

5.1. KONKLUSION

Mitt utgangspunkt og bakgrunn for undersøkelsen, startet med et relativt dystert syn på sakens anliggende. Det at Statoil flagger ut sine økonomiske tjenester og sier opp over 200 ansatte var for meg foruroligende. *Hvilke konsekvenser offshoring av økonomiske tjenester som regnskap, gir for regnskapsføreren i norsk næringsliv* har vært en veldig interessant sak å studere.

I selve undersøkelsen fremstår det som at offshoring har liten konsekvens på regnskapsføreren rolle. For de bedriftene som har tatt i bruk funksjonen offshoring ser dette ut til å gi mer tid til andre oppgaver, som f.eks. rådgivning.

Derimot viser funn at rollen som regnskapsfører har endret seg drastisk gjennom de siste årene. Den tidligere produksjonsorienterte rollen har nå gradvis glidd over i en mer rådgivende rolle og denne funksjonen viser seg å være vanskelig å offshore, da kundenes behov er mye basert på tillit, geografisk kunnskap og tilgjengelighet til regnskapsføreren.

Den utrolige farten av teknologiske løsninger og system for regnskapsføreren og bedriftene er formidabel. Teknologien er under stadig forbedring og utvikling, noe som leder til at det er stor tro og optimisme om at regnskapsføreren produksjonsrelaterte oppgaver til slutt vil bli fullstendig automatisert. Med denne visjonen i bakhånd, kan man forstå hvorfor det er lite eller intet utbredt hysteri blant regnskapsførerne rundt offshoring, da denne funksjonen etter hvert vil bli erstattet av nye teknologiske løsninger. Med andre ord så viser offshoringen en framtidig hverdag for regnskapsføreren, hvor produksjonsrelaterte oppgaver er minimale.

Dette leder til å tro at offshoringen er en trend eller midlertidig funksjon, basert på de funn som er gjort i undersøkelsen. De produksjonsrelaterte oppgavene som nå blir offshoret, er et spørsmål om når tid de blir automatisert. Hvis, eller når, disse oppgavene blir automatisert,

kan offshoring vise seg å være lite hensiktsmessig, da den teknologiske delen også kan gjøres her hjemme i Norge.

Konsekvensen av ny teknologi og offshoring er at det frigir regnskapsføreren fra de tidligere manuelle oppgavene til andre nye oppgaver. De nye oppgavene som regnskapsføreren nå står ovenfor er kvalitetssikring, kontroll, analyse og rådgivning som vil dermed gi økt verdi til kunden.

5.2. VIDERE UNDERSØKELSE ELLER FORSKNING

Det har vært mange interessante tema og emner som er funnet og kommet meg for dagen gjennom denne studien. Ut ifra de funn som er lagt fram i denne studien, med relevans til offshoring og teknologisk utvikling, er oppmerksomheten rundt utdanning og utdanningsinstitusjoner for regnskapsførere et tema som er av interesse for eventuelt videre forskning.

På grunn av den raske utviklingen av teknologi og den stadige endringen av regnskapsføreren oppgaver og rolle, kan man stille seg spørsmålet om utdanningen i Norge henger med de endringene som nå foregår. Artikler fra USA viser til at det er bekymring rundt dette temaet, hvor det nå oppfordres å utdanne regnskapsførere til å mestre kontrollopgaver som forfalskning, revidering av regnskapet, skatt, transaksjoner etc. Det hadde vært interessant om videre forskning innen dette feltet kunne blitt gjort i Norge.

Kapittel 6 - VEDLEGG

6.1. INTERVIUGUIDE

Mitt navn er Leni Sagafos og jeg avslutter min bachelorgrad i økonomi og administrasjon denne våren. I denne anledning, skriver jeg en bacheloroppgave som omhandler regnskapsførerens rolle og konsekvenser rundt utflagging* av regnskapsførerens oppgaver.

Da Statoil gikk ut til media (i januar) om utflagging av økonomiske tjenester og avvikling av stillinger, våknet nysgjerrigheten min og jeg begynte researcharbeid innen området.

Etter veiledning fra Førsteamanuensis Sverre Høgheim ved HiSF, bør denne avhandlingen støttes opp under intervju med personer som jobber i/for regnskapsførerbransjen.

Jeg har 4-5 personer som skal intervjues.

Studien går ut på om utflagging av økonomiske tjenester har positive eller negative konsekvenser for regnskapsførerens rolle i norsk næringsliv.

*Grunnen til at de økonomiske tjenestene nå kan flagges ut, er mye på grunn av teknologisk utvikling som Nettskyen** og nettbaserte regnskapsprogram.*

Jeg skriver om dette fordi det finnes lite empiri innen temaet og jeg synes det er interessant, samt at jeg ønsker å studere endringer som kan skje/har skjedd for regnskapsføreren.

*Utflagging/offshoring: outsourcing/konkurransesettelse til andre bedrifter/spesialister i utlandet.

**Nettskyen(cloud computing): sted- og romløs lagringsenhet over Internett hvor arbeid/endring kan foretas uavhengig av lokalisering av arbeideren(e).

Spørsmål (jeg tar opptak siden jeg er alene om oppgaven):

1. Hvor lenge har du jobbet som regnskapsfører?
2. Hvor lenge har du jobbet i din nåværende bedrift?

3. Du jobber innen regnskapsførerbransjen. Kan du si noe om hvordan du oppfatter dagens situasjon for regnskapsføreren?
 - a. Generelt om oppfatning og tanker om regnskapsførerens rolle.

4. Hva synes du om utflagging/offshoring av økonomiske tjenester til utlandet?
 - a. Ifht. Regnskapsførerens oppgaver
 - b. Ifht. Regnskapsførerens rolle i bedriften/næringslivet
 - c. Ifht. Fremtiden for regnskapsføreren/bransjen i Norge.

5. Helt til slutt, før vi avslutter, er det noe du har lyst til å si, som vi ikke har kommet inn på tidligere?

Bedrift: Ønske om anonymitet?

6.2. INTERVIU MED POSTEN NORGE AS, SENIOR RÅDGIVER OG PROSJEKTLEDER **MARIE ELISABETH JORE.**

Posten har også flagget ut, men det er en stund siden?

Ja, det er en stund siden, det var i 2011.

Du er ikke regnskapsfører, hva er din stilling eller dine oppgaver?

Jeg jobber i Posten Norge konsernregnskap og der har jeg jobbet på prosjekt, oppfølging av regnskapsleveranse og nå jobber jeg med organisering for tilsvarende til datterselskapene. For standardisering og effektivisering. Vi har regnskapssenter i Oslo og Sverige for datterselskapene.

Posten Norge, morselskapet i konsernet, har outsourcet regnskapsleveransen per i dag, regnskapsføringen for datterselskapene har ikke samme modellen, den har vi in-house, men da organisert regnskapssenter.

Dette intervjuet blir litt annerledes i forhold til saken, med tanke på Statoil, så hadde jeg tenkt å se på et annet statseid selskap og se hvordan de egentlig driver regnskapsføringen. Men litt overraskende så ser jeg at det ikke bare er Statoil (som eneste statseide selskap) som har flagget ut.

Hvis du konsentrer deg om det vi allerede har outsourcet, så er jo det morselskapet pluss noen mindre selskaper som er hjemme her i Norge.

Med tanke på regnskapsføreren, har du noen tanker om situasjonen for en regnskapsfører i dagens situasjon?

Hvis vi tar med utgangspunkt den avtalen/modellen som vi har i Posten Norge AS nå, som vi har en ekstern regnskapsfører på, har vi en avtale med en norsk regnskapsfører som har en utenlandsk underleverandør. Så det er en kombinasjon av onshore og offshore.

Jeg skal ta et intervju med et regnskapsbyrå som har flagget ut sine oppgaver, så det blir litt lignende modell som den dere bruker.

Hvis vi tenker på den norske regnskapsførers situasjon i en slik sammenheng, er det klart at ved at det er satt krav til (altså i Norge må ha autorisert regnskapsfører hvis man skal ha det eksternt) er det noe av årsaken for at vi falt ned på den modellen vi har. Men for den norske regnskapsføreren som ikke hadde brukt et lavkostland, så kan man jo tenke seg at den regnskapsføreren ville hatt en større andel av den leveransen og det ville jo skapt flere arbeidsplasser i Norge.

Føler du det har vært en endring for regnskapsføreren eller videre i framtiden kanskje?

Generelt for regnskapsføreren, i tradisjonell forstand, så har de oppgavene som de har allerede endret seg, altså med tanke på større selskap.

Det har endret seg med at regnskapsføringen har endret seg, alle økonomisystemene; de har blitt mer automatisk og integrert enn tidligere. Altså mye av rollen til en regnskapsfører er

gått mer over på en kontrollrolle enn på en ren punching av bilag og den mengden der. Det ville vært uansett, om vi hadde outsourcet, gitt at vi skulle hatt en ekstern regnskapsfører, så ville jo regnskapsførerens rolle, uansett om den hadde vært norsk eller kombinasjon utenlandsk, vært en kontrollfunksjon.

Dette på grunn av økonomisystem og tilhørende systemer fungerer i dag. Hvis vi f.eks. tar organiserte prosesser, som leverandørprosessen, altså inngående fakturaer, som vi mottar via papir, PDF eller elektronisk, blir skannet og den går inn i et fakturaflytsystem, og det håndteres av regnskapsførere eller bedriften selv. Da går fakturaen på rundgang og går rundt i bedriften. Og når den er ferdig, da går den over til økonomisystemet og da begynner jobben til regnskapsføreren.

Så den går fra den ene prosessen til den andre.

Regnskapsføreren har en rolle i flyten og kontrolloppgavene i flyten; at fakturaen blir håndtert riktig at sørge for at det blir betalt. For det er ingen som sitter og puncher bilagene.

Dette her gjelder regnskapsbyrå som har slike løsninger som dem tilbyr til sine kunder. Den puncher-rollen for regnskapsføreren blir borte, men sitter igjen med kontrollfunksjonen som sitter som en fagressurs som passer på at ting blir gjort riktig.

Vår regnskapsfører er Visma.

Tror du endringen for regnskapsføreren har allerede skjedd, tror du den er statisk eller at rollen er fortsatt i endring.

Ja, den tror jeg fortsatt kan endres, som ekstern regnskapsfører, ikke intern i bedriften, men som f.eks. Visma vil jo deres rolle fremdeles være i endring, og dette har mye med regnskapssystemene som brukes og at disse blir mer og mer integrerte og at dataflyten går fra bedriftens interne systemer og over i et økonomisystem hvor det er regnskapsfører som håndterer økonomisystemene, og så gjør de kontroller av ulike slag, eks. avstemming. Det er jo mange oppgaver som står igjen.

Helt til slutt, føler du det er noe vi ikke er kommet inn på?

Det som jeg føler er viktig i en slik modell som vi har valgt å ha, så må man som bedrift/outsourcer og kjøper av disse tjenestene, sitte med god kompetanse på det du kjøper og du må ha organisert innkjøpsrollen eller interne regnskapsrolle, slik at den stemmer overens med den leveransen som skjer. Hvis man ikke er den gode kritiske kjøper, er det ikke gitt at det lønner seg eller at man får gode leveranser. Man må ha kontroll på egne rutiner og prosesser før man går til det steget og outsourcer til en ekstern leverandør, enten norsk eller en kombinasjon av utenlandsk, eller rett ut til et lavkostland.

Som sagt jeg ble litt overrasket sist vi snakket om at Posten har flagget ut, så dette innspillet var veldig interessant.

Det er ganske interessant, jeg tror Posten Norge er det eneste store norske selskapet som har gjort akkurat det. Det har vært en lang prosess, men som sagt så må man være godt forberedt, man må ha gode interne ressurser også til og følge det opp, for man kan ikke outsource ansvaret sitt.

6.3. INTERVJU MED NARF, ADMINISTRERENDE DIREKTØR SANDRA RIISE

Hvor lenge har du jobbet som regnskapsfører?

Jeg startet med revisorsutdannelse, jeg jobbet med revisjon i fem år, åtte år som regnskapsfører og bedriftsrådgiver, fem år som banksjef, samt tre og et halvt år som rådmann.

Hvor lenge har du jobbet i din nåværende bedrift?

Jeg har jobbet 17 år i NARF (Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening)

Du jobber innen regnskapsførerbransjen. Kan du si noe om hvordan du oppfatter dagens situasjon for regnskapsføreren? Generelt om oppfatning og tanker om regnskapsførerenes rolle.

Regnskapsførerrollen er nå for tiden i en meget stor endring, det gjelder regnskapsførerrollen, regnskapsbyråene og hele regnskapsbransjen.

Bakteppet for dette er først og fremst på grunn av den teknologiske utviklingen, og i tillegg har vi andre faktorer som; endringer i lovverket, endring i kundebehovet og at revisjonsplikten nå er endret.

Den teknologiske utviklingen berører alle regnskapsførerne. Her handler det om å effektivisere regnskapsproduksjonen ved at stadig flere prosesser automatiseres. Dermed frigjør regnskapsfører tid til mer verdiskapende tjenester for kunden.

Ser vi på lovverket, skjer det mye med rammebetingelsene, mange lover skal evalueres, den viktigste er regnskapsloven der mikroselskapsdirektivet skal implementeres. Myndighetene jobber med å forenkle de administrative byrdene for næringslivet; et arbeid som regnskapsbransjen er aktive bidragsytere til. Noe av dette vil påvirke regnskapsførerenes oppgaver med at ting blir enklere.

Den tredje faktoren er endring av kundebehov. Kundene blir mer krevende, de tar etter hvert høyere utdanning, de stiller mer krav, de har behov for raskere levering av ajourholdte regnskap og de har behov for gode råd for hvordan tjene gode penger.

En siste faktor er økt konkurranse etter frafall av revisjonsplikten. Revisjonsplikten har blitt fjernet for de minste aksjeselskapene, og som en følge av dette har 2500 revisorer autorisert seg som regnskapsførere. Ikke alle, men mange av disse revisorene tilbyr nå regnskapstjenester. Dette fører til økt konkurranse, - og når en ny aktør kommer inn på markedet, blir det ofte prispress.

Alle disse faktorene har ført til at regnskapsførerrollen endres; - det blir mindre tid benyttet på produksjon, mer på rådgivning og kunderelatert arbeid.

Mange regnskapsbedrifter gjennomfører omorganiseringer for å møte de nye utfordringene. Noen outsourcer deler av produksjonen, f eks til utlandet, mens andre satser på skyløsninger eller beholder tradisjonelle løsninger. Mange ansetter mer variert kompetanse.

Regnskapsførerne er historisk orientert, de jobber med historiske data og er vant til å se tilbake i arbeidssammenheng. Den fremtidige regnskapsføreren kommer til å bruke regnskapet som et verktøy for å selge rådgivning som gjør kundene enda mer lønnsom.

De fleste regnskapsførere som er fremtidsorientert, har etablert nettverk med ressurspersoner/miljø som de spiller på for å gjøre kunden god, eks. IKT-kompetanse, revisjon, advokater, banker, meglere, øvrige rådgivere. Målet er at kunden bare behøver å kontakte én person; sin regnskapsfører – for å få den hjelp som er nødvendig på det administrative området. Som følge av dette endres også regnskapsbransjen, blant annet ser vi at omsetning som tidligere var en naturlig del av regnskapsbransjen omsetning, er i dag blitt en del av systemleverandørens omsetning (bransjegliding regnskap – IKT).

Bildet for regnskapsførerbransjen er at det er en stor endringsprosess, og for mange aktører er dette smertefullt. Men som i alle andre bransjer tar omstilling tid, - det nye regnskapsbyrået skal formes, både m h t tjenesteinnhold, kompetanse og organisering.

Regnskapsførerne har kompetanse på et område som er veldig viktig for alle bedrifter i Norge. Kunnskap om regnskap, skatt, avgift og øvrig økonomi, viktigheten av å tjene penger samt skape økt verdi er av fundamental betydning. Det er veldig bra at de tidligere tradisjonelle rutinemessige oppgavene nå blir effektivisert igjennom IKT slik at regnskapsfører kan bruke mer tid på å gjøre kunden mer lønnsom!

Jeg noterte meg et sitat fra deg i et innlegg i Netledger-bilaget i Finansavisen, hvor du nevner følgende «De som ikke henger med nå (i teknologien), risikerer å bli stående igjen på perrongen, når den fremtidige regnskapsførerrollen utformes.»

Det er mange tradisjonelle regnskapsbyråer som tenker at deres kunder kun har behov for det som man tilbyr i dag (selvangivelser og momsoppgaver etc.), og at det skal fortsette slik. Men det man egentlig gjør da, er å redusere verdien av egen bedrift. Moderne regnskapsbyråer er en mye bedre pensjonsforsikring!

Hva synes du om utflagging/offshoring av økonomiske tjenester til utlandet?

- a. Ifht. Regnskapsførerens oppgaver*
- b. Ifht. Regnskapsførerens rolle i bedriften/næringslivet*
- c. Ifht. Fremtiden for regnskapsføreren/bransjen i Norge.*

De aller fleste bedriftene er små og håndterer stort sett sine regnskap i Norge. Vi har litt over 400 000 foretak i Norge. Mindre enn 2000 av disse som har over 100 ansatte. De selskapene som er veldig store, f.eks. Statoil og Posten, har så store transaksjonsmengder at det kan være lønnsomt å sette administrative oppgaver til utlandet, mens de mindre bruker en regnskapsfører.

I dag er det hovedsakelig produksjon som er flagget ut til andre land (eks. skanning, kontering, føring, avstemming). Om ganske få år vil alle transaksjoner være elektronisk, og da reduseres mye av hensikten med å flagge ut produksjon.

Hvorfor offshorer de store selskap oppgaver? Jo, det handler om at det er rimeligere lønninger og at det har vært økonomisk gunstig. I Norge har vi tidligere vært så effektive (flinke til å ta i bruk ny teknologi), at vi har klart å konkurrere med utflagging. Vår effektivitet har imidlertid de senere år stoppet opp. Land som Baltikum, Romania, Sri Lanka etc. som har nå betydelig lavere lønninger, har økt sin effektivitet, har investert i kompetanse og de kan språket vårt. Jeg tror ikke det er så stor risiko med offshoring til Baltikum, Romania e.l. hvis man selv eier virksomheten; - man har arbeidsgiveransvaret og kontroll. Derimot, hvis man inngår avtale med andre eksterne selskap, som ikke har de har samme etiske og økonomiske standarder som oss i Norge, finnes det en risiko for økonomisk kriminalitet som er vanskelig å forsikre seg mot.

Regnskapsføreres hverdag og dermed også hele regnskapsbransjen er i omstilling, offshoring er en måte å løse driftsoppgavene på. Det er spennende å jobbe i bransjen, og det er veldig interessant å være med på den reisen bransjen nå gjennomfører.

6.4. INTERVJU MED ANOREGNSKAP (ANONYMISERT), DAGLIG LEDER

(Regnskapsbyrået ønsket anonymitet, og kalles i denne oppgaven for ANORegnskap)

Hvor lenge har du jobbet som regnskapsfører?

Jeg har jobbet som regnskapsfører i 8 år.

Hvor lenge har du jobbet i din nåværende bedrift?

Vært i bedriften i 8 år.

Du jobber innen regnskapsførerbransjen. Kan du si noe om hvordan du oppfatter dagens situasjon for regnskapsføreren? Generelt om oppfatning og tanker om regnskapsførerenes rolle.

Man må skille mellom produksjon og rådgivningsdelen, f.eks. vår jobb består av tre deler; man må sende riktig tall til staten, riktige tall til kunden og så må man hjelpe kunden med å ta de riktige økonomiske beslutningene. Vi ser at den rådgivningsdelen blir større, mens produksjonsdelen blir mindre. Det er en klar trend der. Vår rolle er mye mer rådgivningsorientert nå, mens tidligere var den produksjonsorientert.

Føler du det er en pågående endring, eller at det er en prosess som er avsluttet?

Det er definitivt en pågående, det kommer nok til å vare i noen år til.

Vi snakker mye om det internt, vi merker det, vi bruker mye mer tid nå med å snakke med kundene, har flere møter med dem, mer involvert med dem og i deres prosjekter. For oss er dette er positivt, for det første gjør det jobben mer interessant og for det andre er det bedre inntjening med rådgivning enn produksjon. Det gjør at hele bransjen i det siste har økt på timepris siden det er blitt mer rådgivende.

Hva synes du om utflagging/offshoring av økonomiske tjenester til utlandet? (Med tanke på produksjonsdelen.)

Selve rådgivningen kan man ikke sette ut, mens produksjonsdelen kan du sette ut til utlandet. Jeg ser du skriver om Nettsky/dataløsninger som er kommet i dag, og det betyr at man kan føre dette fra hvor som helst i verden, og det er riktig.

De nye dataløsninger som er kommet i dag, gjør at det er blitt mye mer effektivt. Spørsmålet er om det lønner seg, effektiviseringen i dataløsninger spiser opp det man tjener med å flagge ut, så det må være store volum for at det skal lønne seg. Jeg forstår at store selskaper som Statoil gjør det, men det er ikke aktuelt for mindre aktører, dette fordi at datamaskinene/programvaren gjør egentlig jobben vår som vi gjorde før. Alt blir ført automatisk, alt går automatisk. For eksempel EHF (elektronisk handelsformat) faktura; du mottar en mail, et klikk og alt blir bokført med en gang, og man trenger ikke gjøre noe mer. Dataene gjør samme jobben uansett.

For eksempel ser man på bedriften vår, siden jeg startet i 2006 har antall selskaper/kunder vi har ansvar for doblet seg. Dette fordi programvarene tillater oss å jobbe mye mer effektivt på denne måten.

Poenget med utflagging, altså man kan gjøre det hvor som helst fra verden, men det er ingen vits i det da dataen gjør jobben uansett.

Framover i tid: den produksjonsdelen: kan det forsvinne?

Til slutt vil prosessen, i hvert fall opptil 80-90 prosent være automatisert eller elektronisk. Med mindre det koster mye mindre å drifte dette fra utlandet, så er det ingen hensikt i å flagge ut.

Folk vil ikke lenger være involvert i den prosessen, og å gjøre dette fordi det er billigere arbeidskraft i Litauen eller India, det blir feil for oss i denne bransjen. Det som man sitter igjen med til slutt er rådgivningen til kundene og å være der for kunden osv.

Hvilke tanker har du om den framtidige regnskapsføreren?

Produksjonen vil være der, men den blir automatisert, mens vi skal kvalitetssikre at ting er riktig og da blir det også en mer kontrolljobb enn før (at skatten man betaler er riktig, ligning er riktig etc.).

Sett i sammenheng til utdanning, har kravene til utdanning også økt. Kravene til å bli autorisert som regnskapsfører er større; det er større krav til fag som du må ha (180 studiepoeng nå kontra 120 tidligere), krav til hvor du må ha praksisen (kun hos autoriserte regnskapsbyrå). Altså er det mye strengere krav til dette yrket i dag.

Har dere hatt nyutdannede? Henger utdanningsdelen mer med på utviklingen?

Hos oss har vi ansatt flere nyutdannede. Vi er nøye på hvem vi ansetter, vi stiller krav til minimum bachelor. I forhold til tidligere (ved produksjonsorientert) var det at hvis du kunne føre et bilag eller regnskap fikk du jobb, men i dag må du kunne bistå kundene, kunne rådgivning og å bistå kundene i sine valg.

De folkene i bransjen som da kun kan føre bilag i dag etc. er dessverre utdaterte og må eventuell ta etterutdanning, ellers mister de jobbene sine.

Det som ofte skjer er at de store kundene tar produksjonsdelen selv, og splitter oppdrag mellom produksjon, mens alt som har med rådgivningsdelen da bruker de eksterne folk som oss.

Utdanningsinstitusjonene henger nok litt etter i forhold til datavareprogram, da vi opplever en del opplæring. Men det er ikke det viktigste med programvare men med økonomiforståelse; at man må ha økonomisk forståelse, ha forståelse for tall og være flink til å gi råd.

Helt til slutt, er det noe du føler som ikke er nevnt, som er viktig for dette tema?

Man kan stille seg spørsmålet om hvorfor kunden velger et spesielt regnskapsbyrå og ikke et annet? Det som er viktig for kundene i dag, er ikke produksjonsdelen, men i dag har det med tillitt til din regnskapsfører, man snakker om viktige tema som penger og skatt. Vi har 90 prosent av kundene her i lokalt i byen. Vi opplever at kundene søker de lokale regnskapsførere.

Som bedrift, så ringer man sjelden folk i Polen for å be om råd til hvordan investere i sin bedrift i Norge, men å be om produksjon av et regnskap, det bryr de seg ikke om hvor blir gjort. Derimot så fikser datamaskinene dette og stort sett er kundene fornøyd med at det blir gjort i Norge.

6.5. INTERVJU MED ALPHA ØKONOMITJENESTER AS, DAGLIG LEDER ERIK NYMOEN

Hvor lenge har du jobbet som regnskapsfører?

Siden 2002.

Hvor lenge har du jobbet i din nåværende bedrift?

Vi startet dette firmaet i 2002.

Før vi starter, jeg har en artikkel med deg i et intervju i Romerikes Blad, angående at dere har flagget ut. Du har kjennskap til dette temaet.

Ja, vi har jobbet med dette i et par års tid.

Hvordan fungerer dette for dere?

Det fungerer veldig bra for oss.

Man jobber med en litt annen kultur og mennesker, men vår erfaring er at det er veldig flinke folk. Dette er en av de største bedriftene i Sri Lanka som vi har hatt kontakt med som har en stor regnskapsavdeling i utgangspunktet, og som har sett på dette som en mulig nisje for seg, altså produksjon av bilag for andre, blant annet oss. Vi har besøkt dem flere ganger, og det er viktige medarbeidere som er utdannet som regnskapsførere lokalt. Når man forbereder seg litt og setter opp regler for hvordan regnskapsbilag skal håndteres, så fungerer dette veldig bra.

Etiske spørsmål, som det at man utnytter billige arbeidsplasser i annen del av verden, kommer gjerne opp. Det vi gjorde, da vi dro ned, var at vi var veldig bevisste på at man skal bruke utdannede mennesker, og på Sri Lanka henger det høyt å være regnskapsfører eller å ha regnskapsførerutdannelsen. Konsernet vi samarbeider med er en veldig attraktiv og ansett arbeidsplass på Sri Lanka.

Vi har snakket om det internt i bedriften og det er viktig for oss og sunt at vi også er med på å skape trygge og gode arbeidsplasser i på Sri Lanka. Det var vi veldig bevisst på det at det konsernet vi samarbeider med er opptatt av at det skal være mennesker som får en god lønn, og at de kan leve bra av dette.

Det er viktig å få fram at dette er ikke «bakgårdsarbeidere» som vi snakker om her. Det er høyt kompetente mennesker. Det er en 3-4 års utdanning i Sri Lanka, og det er flere der som har ambisjoner om å studere videre i Europa for å bli revisorer etc.

Selve prosessen er at vi skanner og legger inn bilag på vår egen server, som de får tilgang til, og de henter opp disse bilagene, tolker dem og gjør de klar for bokføringen, de henter opp leverandører, registrerer nye leverandører, sjekker opp i Brønnøysundregister i forhold til registrering og organisasjonsnummer, påfører kontering hvis det da er momsregistrering og registrering og påfører kontering etter de beskrivelsene/reglene som vi setter opp.

Vi sender også ut fakturaer til godkjenning, til et dokumentcenter med godkjenningsfunksjon, hvor de refererer det til de enkelte, får de tilbake og oppdaterer dette mot regnskapssystemet. Dette er så langt vi har valgt at de skal gjøre dette. Deretter får vi melding om at bilag på den aktuelle kunden er prosessert ferdig, slik at vi kan gå igjennom (moms etc.), kontrollere dette og deretter sette dette opp mot hovedkonto. Våre regnskapsførere får den rollen at det blir mer kontroll og så blir bilagene produsert eksternt for oss. De kan gjøre det samme med bankbilag og bankavstemming.

Først og fremst ser vi fordelene i de tilfellene der kundene har en forholdsvis stor mengde med inngående fakturaer, som da tar litt tid å gjøre det, så har vi funnet at dette er en effektiv måte for oss å gjøre på. Som sagt er dette regelstyrt, ved f.eks. en oppstart av en ny kunde, så må man passe på, vi reiste til Sri Lanka og da gikk vi gjennom og forklarte hvordan dette skulle gjøres og så lager de sin egen arbeidsbeskrivelse spesialtilpasset til denne kunden for oss.

De har også sin egen kvalitetskontroll på det de gjør, og denne kontrollfunksjonen er nå bemannet med fem personer, så om en er syk så går andre inn og benytter den

arbeidsbeskrivelsen de selv har laget, slik at det ikke stopper opp. Vi utnytter det at de ligger 4,5 time foran oss, så ved noen ettermiddager da vi har mottatt post, skanner vi dette inn og legger det klart (laster opp) og sender en mail til dem om det og de starter opp arbeidet. Mange ganger har de prosessert dette til vi kommer tilbake på jobb neste dag.

Det er vel en lettende og befriende opplevelse i forhold til det som har vært tidligere?

Ja, og på denne måten så blir det jo at våre regnskapsmedarbeidere får en litt mer kontrollfunksjon.

Hvordan oppfatter du dagens situasjon for regnskapsføreren, med tanke på den rollen som er i dag?

I dag har bransjen vår (i hvert fall i veldig mange byråer og hos oss) tradisjonelle måter å gjøre ting på. I dag skjer det mye i bransjen vår i form av automatisering og elektronisk behandling av faktura, mer og mer bilag vil vel komme i form av elektronisk håndtering og man vil gå bort fra det som vi til vanlig kaller punching.

Føler du at disse oppgavene blir erstattet eller rollen blitt endret etter at det er blitt mer automatisert?

De store byråene har nok kommet lenger enn oss, vi har jobbet relativt tradisjonelt, men vi tror også at i løpet av noen år, vil nok kundens bilagsperm bli levert sjeldnere enn hver måned, slik at vi vil få en mer kontrollfunksjon, mer analyse og man kan tilføre kunden litt mer informasjon enn det og bare behandle bilag, avstemme bank eller levere en rapport. Det bør ligge til rette at vi kan gi kunden en høyere verdi i den rapporteringen vi gjør.

Hvis man tenker seg framtiden for regnskapsføreren, om noen år- kanskje kundene ikke kommer med de bilagspermene, altså at alt skjer elektronisk. Hva tenker du om det?

I forhold til bank går det helt elektronisk (filhåndtering, remitteringsfiler, henter tilbake filer). Man behandler ikke bilag fysisk i hånden lenger eller i perm lenger. Det går i hvert fall i den

retningen. Så regnskapsførerens hverdag kan bli mer å kontrollere, håndtere og kvalitetssikre data.

Det endrer seg nok gradvis, for bransjen vår er jo en litt traust bransje, men det er nok de store som går foran, og dette krever ressurser fra datasiden og at man faktisk har ressurser til å kunne ta i bruk disse nye moduler og elektroniske løsninger.

Det er jo også en stor omstilling hvis man er ganske tradisjonell og så legge om til det elektroniske. Hvis man er ganske så tradisjonell, så krever det litt å legge om til nye elektronisk og datasystemer, disse nettbaserte regnskapssystemene.

Vi startet vårt byrå opp i 2002 og vi trodde vel at dette skulle gå fortere på et tidspunkt, at vi trodde at vi skulle ha vært her for en to-tre år siden. Men nå tror jeg at det er i stand med å skje. For nå har de store programleverandørene, som Visma, tatt i bruk de nettbaserte løsninger, så nå går den utviklingen mye raskere enn den gjorde for 6-8 år siden.

Jeg tror at på sikt er det lite manuell behandling av en regnskapsperson.

Jeg synes at dere ligger ganske langt framme i forhold til nytenking og med tanke på utflagging og effektivisering i forhold til mange andre byråer.

Ja, i hvert fall en del andre på vår størrelse. Det er mange små regnskapsbyrå, og det krever ressurser for å omstille seg, og det kan ta tid å omstille seg.

Hva tenker du om de som ikke følger med i denne utviklingen?

Jeg tror de kommer til å slite med lønnsomhet, og lønnsomheten kan være presset i denne bransjen, og da at man benytter noe av regnskapsproduksjonen (ved mye bilag etc.) og får andre til å hjelpe oss med det, leder til at vi kan få frigjort tid til kvalitetssikring på regnskapsrapportering.

Vi har gjennomgått dette grundig, og noen vil kanskje uttale at dette er å utnytte billig arbeidskraft, vi tror det er en rasjonalisering, som det har vært i mange andre bransjer.

Det kommer fort opp som et etisk spørsmål, som det at arbeidstakerne vil føle seg utrygge i sine arbeidsplasser. Vi har hele tiden hatt som en grunntanke at det skal lette vårt arbeid

(utflagging), men likevel kunne sikre de arbeidsplassene vi har, men det betyr kanskje at vår rekruttering har derfor ikke gått så fort, som til eksempel hvis vi hadde gjort det tradisjonelt. Vi vil ikke at våre ansatte skal se på dette som en trussel, men heller som en spennende utvikling. En utvikling som også kan gjøre dem mer attraktive i arbeidsmarkedet.

Hvis jeg setter deres firma oppimot et annet tradisjonelt byrå, ville jeg som kunde valgt dere, for da føler jeg at jeg ville fått mer kvalitet ut av deres tjeneste.

Vi kan gjøre dette fordi vi får frigjort tid for å få et mye mer kvalitetsfylt arbeid.

En liten digresjon her, men det er interessant å se om det er samsvar mellom utdanning og de rollene som er der ute i dag. Har dere hatt noen nyutdannet i det siste? Har du noen tanker om at utdanningen står i samsvar til regnskapsføreren (rollen og oppgavene) som er i dag?

En del av utviklingen ligger nok på byråene, jeg tror utdanningen går mer på regelverk og en del slike ting.

6.6. MATRISE OVER DOKUMENTER BRUKT I DOKUMENTANALYSEN

År:	<i>Tittel</i>	Tema/emne/område dokumentet tar for seg	Tidsskrift sjanger	O
	Tidsskrift/ Kilde			
2007	<i>Racere i rådgivning og regnskap</i>	En artikkel om regnskapsførerens hverdag og utfordringer.	Avis med nyheter og underholdning.	N
	Adresseavisen			
2008	<i>Regnskapsførere kjeder seg</i>	En beskrivelse av regnskapsførerens situasjon	Avis med nyheter og underholdning.	N
	Adresseavisen			
2008	<i>Viktig med velfungerende kobling mellom kunde og leverandør</i>	Skrivet tar for seg outsourcing og relasjonene mellom kunde og leverandør spesielt for regnskapsbransjen.	Annonsebilag i samarbeid mellom NARF, Visma, Mirror, Amesto og Kvestor.	N
	Outsourcing Magasinet			
2012	<i>Look Homeward, Accounting</i>	Viser til at flere bedrifter som tidligere har brukt offshoring som bedriftsstrategi nå henter disse funksjonene hjem igjen.	CFO tilbyr artikler spesielt rettet mot økonomiske og finansielle administrative ledere.	U
	CFO			
2012	<i>NARF anbefaler medlemmene å satse på ny teknologi</i>	Ved den raske utviklingen innen teknologien oppfordrer NARF medlemmene til å henge med på utviklingen.	Bilag i Finansavisen med meninger om regnskapsbransjen, samt generelt om økonomi regler knyttet opp mot denne.	N
	Finansavisen bilag; Regnskap og økonomistyring (Netledger)			
2012	<i>Offshoring Tax and Audit Procedures: Implications for U.S.-Based Employee Education</i>	Offshoring og utdanning for fremtidige regnskapsførere. Hvorledes utdanningsinstitusjoner bør endres ettersom forandringene i yrket.	Journal som utgis kvartalsvis av American Accounting Association med formål å belyse saker innen utdanningsfeltet for regnskapsføreryrket.	U
	American Accounting Association; Issues in Accounting Education			

2013	<i>Frykter masseutflagging</i>	En artikkel med synspunkter om konsekvenser av Statoils strategi med offshoring av økonomiske tjenester.	Avis med nyheter og underholdning.	N
	VG			

Forkortelser: O: Origin, N:Norge, U:USA

Referanseliste

- Byberg, Ø., 2011. *Økonomi; Hegnar online*. [Internett] Available at: <http://www.hegnar.no/okonomi/artikkel435285.ece> [Funnet 28 april 2014].
- Dalheim, U., 2008. Regnskapsførere kjeder seg. *Adresseavisen*, 12 september, p. 26.
- Daugherty, B. E., Dickins, D. & Fennema, M. G., 2012. Offshoring Tax and Audit Procedures: Implications for U.S.-Based Employee Education. *American Accounting Association; Issues in Accounting Education*, No.3. vol. 27, pp. 733-742.
- Flack, H. S. & Kristiansen, D. S., 2013. *Sky is no longer the limit*. s.l.:Universitetet for miljø- og biovitenskap.
- Framnes, R. & Thjøme, H. M., 2002. *Markedsføringsledelse 6.utg.*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Fremmerlid, T., 2012. Får jobben gjort på Sri Lanka. *Romerrikes Blad*, 22 August, p. 8.
- Gottschalk, P., 2013. *Flytting av arbeidsoppgaver til utlandet*, Oslo: Handelshøyskolen BI.
- Gravås, A., 2007. Racere i rådgivning og regnskap. *Adresseavisen*, 9 juli, p. 22.
- Grønmo, S., 2004. *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Haugan, B., 2013a. *Næringsliv: E 24 Dine Penger AS; Det er ikke vi som går foran, det er vi som kommer etter*. [Internett] Available at: <http://e24.no/naeringsliv/statoil-topp-om-outsourcingen-det-er-ikke-vi-som-gaar-foran-det-er-vi-som-kommer-etter/21099870> [Funnet 8 April 2014].
- Haugan, B., 2013b. FRYKTER MASSEUTFLAGGING. *VG*, 13 juli, p. 4.
- Hoffleder, K., 2012. Look Homeward, Accounting. *CFO*, p. 31.
- Jacobsen, D. I., 2005. *Hvordan gjennomføre undersøkelser? 2. utg.*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Moen, T. & Havstein, B., 2009. *Regnskapsorganisasjon. Bokføring og intern kontroll.5.utg.*. Fagernes: Cappelen Damm AS.
- Nærings- og Fiskeridepartementet, 2014. *Fakta om norsk næringsliv - regjeringen.no*. [Internett] Available at: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/nfd/tema/norsk-naringsliv.html?id=481737> [Funnet 17 Februar 2014].
- NARF, 2014. *Om NARF*. [Internett] Available at: <http://www.narf.no/Om-NARF/> [Funnet 28 april 2014].
- Nettledger Internet Accounting, 2012. NARF anbefaler medlemmene å satse på ny teknologi. *Finansavisen bilag; Regnskap og økonomistyring*, 3 September, p. 3.
- Nettportal for utdanning og karriere, 2014. *Regnskapsfører: Utdanning.no*. [Internett] Available at: <http://utdanning.no/yrker/beskrivelse/regnskapsforer> [Funnet 16 februar 2014].

Onshus, T., 2014. *Definisjoner: Ansatte: Tor Onshus: NTNU*. [Internett] Available at: http://www.itk.ntnu.no/ansatte/Onshus_Tor/Definisjoner.html#anchor643803 [Funnet 21 februar 2014].

Outsourcing Magasinet, 2008. Viktig med velfungerende kobling mellom kunde og leverandør. *Outsourcing Magasinet - et samarbeid mellom NARF, Visma, Mirror, Amesto & Kvestor*, Februar, pp. 14-15.

Parsons, S., 2013. Beyond crunching numbers: How cloud services will differentiate your firm. *CPA Practice advisor*, iss.no.12, p. 31.

Zhang, L. & Gu, W., 2013. The simple analysis of impact on financial outsourcing because of the rising cloud accounting. *Asian Journal of Business Management* 5(1), pp. 140-143.